

**การสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแล
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

**A Survey of Aggressive Behaviors and Management of Aggressive Behaviors in
Childhood by Caregivers in Child Care Centers of a Local Administrative
Organization**

สุมณฑา หิมทอง

Sumontha Himthong

**วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเด็ก)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Nursing Science (Pediatric Nursing)**

Prince of Songkla University

2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์   การสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็ก
ปฐมวัย โดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น

ผู้เขียน   นางสาวสุนันทา หิมทอง

สาขาวิชา   พยาบาลศาสตร์ (การพยาบาลเด็ก)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....

.....ประธาน

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันชนิ วิรุพหฺ์พานิช)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรวรรณ หนูแก้ว)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันชนิ วิรุพหฺ์พานิช)

.....

(ดร. พิสมย์ วัฒนสิทธิ์)

.....

กรรมการ

(ดร. พิสมย์ วัฒนสิทธิ์)

.....

กรรมการ

(ดร. มาริสา สุวรรณราช)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเด็ก)

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพล ศรีชนะ)

ขอรับรองว่าผลงานนี้เป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณ
บุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันธณี วิรุพห้พานิช)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....

(นางสาว สุมณฑา หิมทอง)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นอนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาว สุมณฑา หีมทอง)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	การสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ผู้เขียน	สุมณฑา หิมทอง
สาขาวิชา	พยาบาลศาสตร์ (การพยาบาลเด็ก)
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research design) เพื่อศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยอายุ 2-5 ปี โดยผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจงโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) จำนวน 237 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแล แบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย และแบบสอบถามการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และหาค่าความเที่ยงจากความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ของแบบสอบถามการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย และแบบสอบถามการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.93 และ 0.73 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่าง ควอร์ไทล์

ผลการวิจัยพบว่า

1. การพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับน้อย (คะแนน 0-90; $Md = 16$, $IQR = 17.0$) โดยพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวทางด้านร่างกายและทางวาจาอยู่ในระดับน้อย (คะแนน 0-60; $Md = 11$, $IQR = 11.0$ และ คะแนน 0-30; $Md = 6$, $IQR = 6.0$ ตามลำดับ) เมื่อวิเคราะห์การพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวทางด้านย่อยพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านทำร้ายตนเอง (คะแนน 0-18; $Md = 1$, $IQR = 3.0$) ทำร้ายผู้อื่น (คะแนน 0-27; $Md = 7$, $IQR = 6.0$) และทำลายสิ่งของ (คะแนน 0-15; $Md = 3$, $IQR = 4.0$)

2. การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า

2.1 การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการปลุกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสม
แบ่งออกเป็นการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเชิงบวกอยู่ในระดับมาก (คะแนน 4-12; $Md = 12$, $IQR = 1.0$) และการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเชิงลบอยู่ในระดับน้อย (คะแนน 6-18; $Md = 9$, $IQR = 2.0$)

2.2 การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการยับยั้งเมื่อมีข้อบ่งชี้ของ
พฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับมาก (คะแนน 4-12; $Md = 11$, $IQR = 3.0$)

2.3 การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการใช้พฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับ
ปานกลาง (คะแนน 5-15; $Md = 10$, $IQR = 2.0$)

ผลการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้ดูแลจัดการพฤติกรรมก้าวร้าว
ในเด็กปฐมวัย อีกทั้งเป็นข้อมูลสำคัญให้ผู้บริหารวางแผนจัดอบรมผู้ดูแลให้ตระหนักถึงการจัดการ
พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยที่ถูกต้องเหมาะสม ส่งผลให้เด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวได้รับการ
จัดการที่เหมาะสมต่อไป

Thesis Title	A Survey of Aggressive Behaviors and Management of Aggressive Behaviors in Childhood by Caregivers in Child Care Centers of a Local Administrative Organization
Author	Sumontha Himthong
Major Program	Nursing Science (Pediatric Nursing)
Academic Year	2015

ABSTRACT

This descriptive research design aimed to study aggressive behavior and management of aggressive behavior among children 2-5 year of age by caregivers in child care centers, Local Administrative Organization, Suratthani province. A purposive sample of 237 caregivers working in child care centers was recruited using multi-stage random sampling. Data were collected using survey questionnaires including a personal information sheet, aggressive behaviors in childhood questionnaire, and management of aggressive behaviors in childhood questionnaire. These questionnaires were tested for content validity and internal consistency. The aggressive behavior in childhood questionnaire and management of aggressive behaviors in childhood questionnaire yielded Cronbach's alpha coefficients of 0.93 and 0.73 respectively. Data were analyzed using frequencies, percentage, median and interquartile range.

The results revealed that:

1. The total score of caregiver experience of aggressive behaviors among children in the child care centers was low (scored 0-90; $Md = 16$, $IQR = 17.0$), specifically physical aggression (scored 0-20) and verbal aggression (scored 0-30) were low ($Md = 11$, $IQR = 11.0$ and $Md = 6$, $IQR = 6.0$ respectively). Specifically, the category of physical aggressive behaviors were also low including self-harm (scored 0-18; $Md = 1$, $IQR = 3.0$), physical assault towards others (scored 0-27; $Md = 7$, $IQR = 6.0$), and being destructive towards surrounding (scored 0-15; $Md = 3$, $IQR = 4.0$).

2. Caregiver management of aggressive behaviors in child care centers revealed that:

2.1 For the management of cultivating desirable behavior, a positive method for management of aggressive behavior was high (scored 4-12; $Md = 12$, $IQR = 1.0$) and negative method for aggressive behavior was low (scored 6-18; $Md = 9$, $IQR = 2.0$).

2.2 The management to inhibit aggressive behavior when there was an indication of impending aggressive behavior was high (scored 4-12; $Md = 11$, $IQR = 3.0$).

2.3 The management to terminate an aggressive behavior was moderate (scored 5-15; $Md = 10$, $IQR = 2.0$).

The results of this study can provide a baseline for caregivers to manage aggressive behavior in childhood. This information also helps administration to plan and train caregivers related to aggressive behavior management, which in turn will facilitate the appropriate management of aggressive behavior.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเพียรพยายาม และอุสาหะของผู้วิจัย รวมทั้งได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันฉวี วิรุฬห์พานิช และดร. พิสมัย วัฒนสิทธิ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมไปถึงให้กำลังใจ ดูแลเอาใจใส่ด้วยดีทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์เสมอมา นอกจากนี้ยังต้องกราบขอบพระคุณ ดร. กุลทัต หงส์ชยางกูร ที่ให้ความเมตตาและนำมาซึ่งความสำเร็จในครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ที่ได้ให้การดูแลผู้วิจัยเป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาเสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกศูนย์ ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินการเก็บข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณครูและผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและกรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบคุณ ดร. ประดิษฐ์พร พงศ์เจริญ ให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหา ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ด้วยความเต็มใจตลอดมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบคุณมารดาผู้ให้ชีวิต พร้อมทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ ตลอดจนพี่ชายและน้องชายอันเป็นที่รัก อีกทั้ง พ.อ.อ. วิโรจน์ โพธิบุตร เด็กชายวริทธินันท์ โพธิบุตร ที่เป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่ง และพี่ๆ น้องๆ เพื่อนๆ ที่ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าหรือประโยชน์อันใด อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บุพการี คณาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และทุกท่านที่ได้เอ่ยนามมา ณ ที่นี้

สุมนธา หิมทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(5)
ABSTRACT.....	(7)
.	
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญ.....	(10)
รายการตาราง.....	(12)
รายการภาพประกอบ.....	(13)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
คำถามการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย.....	7
ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย.....	8
อุบัติการณ์ของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย.....	9
ประเภทของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย.....	9
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย.....	12
ผลกระทบของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย.....	16
การประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย.....	17
การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย.....	24
การประเมินการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย.....	28
สรุปการทบทวนวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	31
ข น า ค ข อ ง ก ลุ่ม	31
ตัวอย่าง.....	
การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	42
ผลการวิจัย.....	42
การอภิปรายผล.....	54
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	58
สรุปผลการวิจัย.....	58
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	59
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	60
เอกสารอ้างอิง.....	61
ภาคผนวก.....	68
ก การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง.....	69
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
ค ใบพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	76
ง รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	78
ประวัติผู้เขียน.....	79

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล.....	43
2	ระดับการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	45
3	ค่าพิสัยที่เป็นไปได้ (possible range) ค่าพิสัยที่ได้จากข้อมูล (actual range) ค่ามัธยฐาน (<i>Ma</i>) ค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (<i>IQR</i>) และระดับการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยรายด้าน.....	45
4	ความถี่และร้อยละของการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยรายข้อ.....	47
5	ความถี่และร้อยละของการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวอื่นๆในเด็กปฐมวัย.....	49
6	ระดับการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี	50
7	ค่าพิสัยที่เป็นไปได้ (possible range) ค่าพิสัยที่ได้จากข้อมูล (actual range) ค่ามัธยฐาน (<i>Ma</i>) ค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (<i>IQR</i>) และระดับการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกรายด้าน.....	50
8	ความถี่และร้อยละของการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลรายข้อ.....	52
9	ความถี่และร้อยละของวิธีอื่นๆที่ผู้ดูแลใช้ในการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย.....	54

รายการภาพประกอบ

ภาพ		หน้า
1	แสดงการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling).....	34

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยเป็นการแสดงออกที่ตอบสนองความรู้สึกไม่พอใจหรือความรู้สึกคับข้องใจของเด็ก เริ่มพบเห็นได้ตั้งแต่อายุ 1-2 ปี และพบเห็นได้บ่อยในช่วงอายุ 3-5 ปี เด็กปฐมวัยจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมา 2 ทาง ได้แก่ ทางกายและทางวาจา (Tremblay, 2008) พฤติกรรมก้าวร้าวโดยปกติที่เกิดขึ้นในช่วงแรกของเด็กวัยนี้เกิดจากพัฒนาการในด้านภาษามีข้อจำกัดประกอบกับขาดทักษะพื้นฐานการควบคุมอารมณ์ จึงมีปัญหาในการสื่อสารเพื่อบอกความต้องการของตนเองไม่ได้ เมื่อเด็กวัยนี้ไม่พอใจก็จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือแสดงอาการร้องอาละวาด (Temper tantrum) (Potegal, & Davidson, 2003) ได้แก่ กรีดร้อง ลงไปนอนคั่นกับพื้น หรือกระแทกหัว เป็นต้น และเมื่อเด็กเริ่มโตขึ้นเด็กมีพัฒนาการด้านต่างๆพัฒนาขึ้นตามลำดับ เช่น การเคลื่อนไหวมากขึ้น รู้จักคำศัพท์เพิ่มขึ้น ประกอบกับเด็กเกิดการเรียนรู้และเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก (socialize aggression) (Tremblay, 2012b) โดยเฉพาะบุคคลใกล้ชิดคือพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู ญาติ เพื่อนเด็กปฐมวัย และจากสื่อที่นำเสนอพฤติกรรมก้าวร้าวต่างๆ ทำให้เด็กจดจำ เลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวและไปสร้างพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นของตนเองตามมา ทั้งในรูปแบบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา เช่น ตี เตะ หยิก กัด ข่วน ผลักผู้อื่น หรือขว้างปาสิ่งของ ตวาดหรือตะคอกใส่ผู้อื่น ต่าผู้อื่นด้วยคำหยาบคาย หรือพุดข่มขู่ผู้อื่น เป็นต้น พฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดขึ้นตามพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของเด็กปฐมวัย หากได้รับการแก้ไขที่ถูกต้องเหมาะสม พฤติกรรมก้าวร้าวจะลดลงเรื่อยๆเมื่อสิ้นสุดวัยก่อนเรียนหรือเข้าสู่วัยรุ่น (Tremblay, Gervais, & Petitclerc, 2008) แต่หากไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกต้องเด็กจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาซึ่งจะมีผลกระทบต่อตัวเด็ก ครอบครัวหรือคนรอบข้างและสังคม เช่น เด็กทำร้ายตนเองจนได้รับบาดเจ็บ บุคคลรอบข้างได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย สิ่งของถูกทำลายและได้รับความเสียหาย หรืออาจส่งเสริมให้เด็กคนอื่นในครอบครัวมีพฤติกรรมก้าวร้าวตาม (Tremblay, 2008) เป็นต้น และพฤติกรรมก้าวร้าวจะติดตัวเด็กจนกระทั่งโตเข้าสู่วัยรุ่น (Keenan, 2012)

ปัจจัยหลักที่มีผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยนอกจากปัจจัยด้านพัฒนาการและพื้นอารมณ์ของเด็กเอง สื่อนำเสนอพฤติกรรมก้าวร้าว และการเลี้ยงดูของพ่อแม่แล้ว การดูแล

ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยเช่นกัน เนื่องจากปัจจุบันเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ถูกส่งไปอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็กได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดา น้อยลงจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป พ่อแม่ส่วนใหญ่ทำงานนอกบ้าน ในขณะที่ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว ไม่มีปู่ย่าตายายหรือญาติผู้ใหญ่ช่วยเลี้ยงดูเด็ก พ่อแม่จึงนิยมส่งลูกไปศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (บังอรและปิยฉัตร, 2550) ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนให้เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการช่วงวัยก่อนเรียน พ่อแม่จึงนำเด็กไปฝากให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดูแล ครูผู้ดูแลและผู้ช่วยครูผู้ดูแลเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) จากสถิติการเข้ารับบริการการศึกษาของเด็กไทย พบว่าเด็กปฐมวัยเข้ารับการดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งรัฐบาลและเอกชน ร้อยละ 77.5 (สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2547) โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดหน่วยงานรัฐบาลทุกศูนย์ในปัจจุบันอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับเด็กปฐมวัยที่เข้ารับการดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีจำนวนมากเป็นอันดับ 3 ของภาคใต้ (สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2556) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในช่วงกลางวัน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เด็กมีการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวนั้น เด็กเรียนรู้จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเฉลี่ยวันละ 6 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 5 วัน โดยเฉพาะการเรียนรู้ เลียนแบบจากพฤติกรรมการแสดงออกทั้งจากการปฏิบัติการดูแล และการจัดการเมื่อเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวของครูผู้ดูแลและผู้ช่วยครูผู้ดูแล ดังนั้นเด็กอาจซึมซับพฤติกรรมจากครูผู้ดูแลและผู้ช่วยครูผู้ดูแลได้ จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าพฤติกรรมของผู้ดูแลในศูนย์เด็กเล็กมีผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Lochman, Boxmeyer, Powell, & Jimenez-Camargo, 2012) ดังนั้นการเรียนรู้และเลียนแบบพฤติกรรมจากครูผู้ดูแลมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กอีกทางหนึ่งเช่นกัน

จากการศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปีโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย พบว่ามีเด็กวัยนี้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ร้อยละ 21.31 (จิระพันธุ์, 2549) สำหรับในต่างประเทศมีการศึกษาอุบัติการณ์ของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 3-6 ปีในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่ามีพฤติกรรมก้าวร้าว 10.9% ในเด็กผู้ชายและ 4.9% ในเด็กผู้หญิง (Meysamie, Ghalehtaki, Ghazanfari, Daneshvar-fard, & Mohammadi, 2013) สำหรับการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลในประเทศไทยพบว่ามีการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะก่อนแสดงพฤติกรรม เช่น ทำข้อตกลงระหว่างกัน ให้กำลังใจเด็กในการปฏิบัติ และชื่นชมเมื่อเด็กปฏิบัติ (จิระพันธุ์, 2549) การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะแสดงพฤติกรรมโดยใช้วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจพบว่าจำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง เช่น ตีเพื่อน ขว้างปาสิ่งของ ชอบสบถหรือพูดคำหยาบ รบกวอนเด็กอื่นในชั้น หยิกเพื่อน ตะแคง

และผลึกเพื่อน ($\chi^2= 4.912, 4.8, 5.625, 5.714$ และ 5.714 ตามลำดับ) (บุษยา, 2553) ซึ่งการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยควรจัดการตั้งแต่ระยะก่อน ขณะ และหลังแสดงพฤติกรรม (Sim, et al., 2011) เพื่อป้องกัน ลด และยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าวที่จะติดตัวไปเมื่อโตขึ้น เช่นมีรายงานพบว่าเด็กอายุ 6 ปีที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว จะยังคงมีพฤติกรรมก้าวร้าวไปจนถึงอายุ 15 ปี (Tremblay, 2002) และพบว่าเด็กอายุ 6 ปีที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ยังคงมีพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่เมื่อวัดซ้ำทุกปีจนกระทั่งอายุ 12-17 ปี (Broidy et al., 2003) นอกจากนี้พฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดต่อไปจนโตอาจส่งผลให้เด็กก่ออาชญากรรมหรือความเสียหายต่อผู้อื่นได้ จะเห็นได้จากสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพบว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีสถิติเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและเข้ารับการคุมประพฤติมากที่สุดในปี 2559 เป็นอันดับ 3 ของประเทศ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2559) ซึ่งเด็กส่วนใหญ่ถูกคุมขังด้วยคดีอาชญากรรมและยาเสพติด จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าเยาวชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีปัญหาพฤติกรรมเป็นจำนวนมาก

พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยที่ไม่ได้รับการจัดการที่ถูกต้องเหมาะสม เมื่อโตขึ้นจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บและความเสียหายมากขึ้นเช่นกัน งานวิจัยที่ผ่านมา มีการศึกษาการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะก่อนแสดงพฤติกรรมและขณะแสดงพฤติกรรมเท่านั้น ไม่ได้ศึกษาการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะหลังแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งในระยะก่อนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ขณะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว และหลังแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมผู้ดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นจริง เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าวติดตัวไปก่อความรุนแรงเมื่อโตขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำถามการวิจัย

1. การพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับใด
2. การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับใด

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยใช้แนวคิดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยของเทรมเบลย์ (Tremblay, 2008) และแนวคิดการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยตามระยะการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของซิมและคณะ (Sim et al., 2011) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมดังนี้

พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย เทรมเบลย์ (Tremblay, 2008) ได้แบ่งการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยออกเป็น 2 ทาง ได้แก่ 1) พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย เป็นการแสดงออกโดยใช้อวัยวะของร่างกายหรือสิ่งของในการตอบสนองสิ่งที่ทำให้จิตใจหรือเกิดความคับข้องใจ เช่น ตี เตะ ต่อย ผลัก กัด หยิก ข่วน ขว้างปาข้าวของ เป็นต้น พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายยังสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้านย่อย ได้แก่ ทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่น และทำลายสิ่งของ และ 2) พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาเป็นการแสดงออกโดยการใช้เสียงหรือคำพูดในการตอบสนองสิ่งที่ทำให้จิตใจหรือเกิดความคับข้องใจ เช่น คำ ตะคอก พูดไม่สุภาพ พูดข่มขู่ เป็นต้น การแสดง ความก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยช่วงแรกๆเกิดจากข้อจำกัดด้านภาษาในการสื่อสารบอกความต้องการแก่ผู้อื่นและขาดทักษะในการควบคุมอารมณ์โกรธ เด็กจึงแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมก้าวร้าว โดยเริ่มแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายก่อน เมื่อมีอารมณ์โกรธหรือไม่พอใจ หรือเพื่อให้ได้รับการตอบสนองความต้องการ ต่อมาเมื่อเด็กได้เรียนรู้การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวจากผู้อื่นก็จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากยิ่งขึ้น (Bandura, 1961) และเมื่อเริ่มมีพัฒนาการด้านภาษามากขึ้น ใช้คำศัพท์ได้มากขึ้น เด็กจะแสดง ความก้าวร้าวทางวาจาออกมาให้เห็น พฤติกรรมก้าวร้าวเริ่มเกิดขึ้นในช่วงปฐมวัย การจัดการที่เหมาะสมถือเป็นการป้องกันและลดโอกาสการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กลง

การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย แบ่งตามการแสดงผลพฤติกรรมก้าวร้าว (Sim et al., 2011) ดังนี้ 1) การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะก่อนแสดงผลพฤติกรรม ด้วยการปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยใช้การปลูกฝังพฤติกรรมในด้านดีให้แก่เด็ก ลดโอกาสในการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวลง ส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีคุณธรรมจริยธรรม ไม่ให้เด็กดูสื่อที่มีเนื้อหาความรุนแรงและไม่ให้เล่นเกมที่มีการต่อสู้รุนแรง ฝึกทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการควบคุมอารมณ์โกรธ 2) การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะแสดงผลพฤติกรรม เป็นการยับยั้งเมื่อมีข้อบ่งชี้ของพฤติกรรมก้าวร้าว ใช้เมื่อเด็กเริ่มมีแนวโน้มที่จะแสดงผลพฤติกรรมก้าวร้าวในอนาคตด้วยการเบี่ยงเบนความสนใจจากเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดอารมณ์โกรธหรือไม่พอใจของเด็กไปสู่กิจกรรมอื่นที่เหมาะสม เสริมแรงด้วยของรางวัลหรือชื่นชมเมื่อเด็กสามารถยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าวได้ และ 3) การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะหลังแสดงผลพฤติกรรม เป็นการยุติเมื่อเด็กแสดงผลพฤติกรรมก้าวร้าว ด้วยการเพิกเฉย (ignore) ในกรณีที่เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวที่ไม่รุนแรงและไม่เป็นอันตรายทั้งต่อตัวเองและผู้อื่น ยุติพฤติกรรมโดยแยกเด็กออกจากสถานการณ์หรือออกคำสั่งให้ยุติพฤติกรรม เมื่อเด็กแสดงผลพฤติกรรมก้าวร้าวที่เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น และลงโทษด้วยการให้สงบอารมณ์ (time out) ของเด็ก โดยจัดให้เด็กอยู่ในมุมสงบตามเวลาที่กำหนด

นิยามศัพท์

พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย หมายถึง การแสดงออกที่รุนแรงโดยใช้อวัยวะของร่างกายหรือใช้วาจาที่ก้าวร้าวต่อผู้อื่นหรือต่อสิ่งของเมื่อไม่พอใจของเด็กอายุ 2-5 ปี ที่ผู้ดูแลพบเห็นขณะอยู่ในความดูแล ทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บหรือเดือดร้อนหรือข้าวของได้รับความเสียหาย แยกเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา วัตถุประสงค์จากแบบประเมินการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย (Tremblay, 2008) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม

การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย หมายถึง การแสดงออกที่ผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็กอายุ 2-5 ปีในความดูแล เพื่อการป้องกัน ยับยั้งหรือยุติพฤติกรรมก้าวร้าว วัตถุประสงค์จากแบบประเมินการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยตามระยะของการแสดงผลพฤติกรรมก้าวร้าว (Sim et al., 2011) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research design) เพื่อศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย และการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีระยะเวลาศึกษาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2558 ถึงเดือนมกราคม 2559

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยให้กับผู้ดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานดูแลเด็กจัดอบรมผู้ดูแลให้เห็นความสำคัญและตระหนักถึงการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยที่ถูกต้องเหมาะสม

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย
  - 1.1 ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย
  - 1.2 อุบัติการณ์ของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย
  - 1.3 ประเภทของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย
  - 1.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย
  - 1.5 ผลกระทบของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย
  - 1.6 การประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย
2. การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย
3. สรุปการทบทวนวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นในทุกๆด้าน ทั้งพัฒนาการด้านร่างกายที่มีการเพิ่มขนาดและการทำหน้าที่ของอวัยวะต่างๆ พัฒนาการด้านภาษาที่รู้จักคำศัพท์เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนพัฒนาการด้านอารมณ์ มักเอาแต่ใจและต้องการควบคุมทุกสิ่ง (ลักดาและคณะ, 2547) และชอบเล่นรุนแรงหรือชอบใช้กำลัง เมื่อถูกขัดใจจึงมักตอบโต้โดยใช้กำลัง (Tremblay, 2008) จึงเป็นวัยเริ่มต้นของการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว หากไม่ได้รับการจัดการที่เหมาะสมจะเกิดเป็นพฤติกรรมที่ติดตัวเด็กไปในอนาคตและก่อให้เกิดผลกระทบตามมา ซึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กวัยนี้คือพัฒนาการและการเลี้ยงดู ผู้เลี้ยงดูหรือผู้ใกล้ชิดจะมีอิทธิพลโดยตรงกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยประกอบด้วย ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว อุบัติการณ์ของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

ประเภทของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรมก้าวร้าว ผลกระทบ และการประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว ดังนี้

ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยเป็นการแสดงพฤติกรรมในการตอบสนองสิ่งที่ทำให้มีอารมณ์โกรธหรือเกิดความคับข้องใจของเด็กปฐมวัย ทำให้ตนเองและ/หรือผู้อื่นได้รับบาดเจ็บหรือสิ่งของได้รับความเสียหาย หรืออาจทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน (Tremblay, 2008) เด็กปฐมวัยมักมีพฤติกรรมก้าวร้าวเพื่อตอบสนองทางอารมณ์จากสิ่งกระตุ้นที่ทำให้หัดใจ เด็กจะแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อตอบโต้ต่อสิ่งกระตุ้น การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวที่รุนแรงนั้นยังสามารถเรียนรู้ได้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว หากไม่ได้รับการแก้ไขที่เหมาะสม เด็กเรียนรู้และเพิ่มความรุนแรงขึ้น จนเป็นพฤติกรรมที่ติดตัวเด็กต่อไปได้ (Tremblay et al., 2004) อีกทั้งเด็กปฐมวัยยังรู้จักวิธีการควบคุมอารมณ์ได้น้อยจึงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวได้ง่ายเมื่อไม่พอใจ การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กวัยนี้จะไม่มีการคิดวางแผนไว้ล่วงหน้า แต่เกิดขึ้นจากการโต้ตอบในสถานการณ์นั้นๆ และเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มักคิดว่าตนเองควบคุมทุกอย่างได้ เมื่อถูกขัดใจจึงแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมก้าวร้าวเพื่อต้องการที่จะควบคุมหรือแสดงอำนาจกับผู้ที่ทำให้หัดใจหรือสิ่งที่ทำให้หัดใจ

นอกจากนี้เด็กปฐมวัยยังมีพฤติกรรมตามพัฒนาการ ที่เรียกว่าอาการร้องอาละวาด (Temper tantrums) ได้แก่ กรีดร้อง นอนดื้อกับพื้น เป็นต้น มักพบในเด็กอายุน้อยกว่า 2 ปี แต่ยังพบได้ในเด็กอายุมากกว่า 2 ปีขึ้นไปจนถึง 4 ปี (Potegal, & Davidson, 2003) จากพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมของเด็ก ซึ่งมักเกิดในเด็กเล็กเนื่องจากเด็กยังขาดทักษะการสื่อสาร เพราะยังรู้จักคำศัพท์ไม่มาก ไม่สามารถบอกความต้องการหรือความรู้สึกได้ หรืออาจเกิดจากความหิว ความเหนื่อยล้า ความกลัว หรือความเครียด และเด็กยังขาดทักษะการแสดงอารมณ์และการควบคุมอารมณ์โกรธ จึงแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการหรือได้รับการตอบสนอง โดยพฤติกรรมนี้จะขึ้นอยู่กับ การตอบสนองของผู้เลี้ยงดู หากผู้เลี้ยงดูตอบสนองอารมณ์ที่เหมาะสมเด็กจะลดอาการลงหรือสงบลง ในขณะที่หากผู้เลี้ยงดูตอบสนองไม่เหมาะสม เด็กก็จะเพิ่มความเกรี้ยวกราดมากขึ้น การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวมอาการร้องอาละวาด (Temper tantrums) เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย เพื่อให้ครอบคลุมลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อตอบสนองอารมณ์โกรธของเด็กวัยนี้

อุบัติการณ์ของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กจะแสดงออกเป็นครั้งคราว พบเห็นได้ตั้งแต่ อายุ 1-2 ปี เพื่อตอบสนองอารมณ์โกรธ (temper tantrum) ของเด็ก พบเห็นได้ในเด็กแทบทุกราย พบมากถึงร้อยละ 85-90 ซึ่งพบบ่อยในเด็กอายุ 3-5 ปี (Tremblay, et al., 2008) ซึ่งหากได้รับการแก้ไขที่ถูกต้องพฤติกรรมจะค่อยๆลดลงเรื่อยๆเมื่อเด็กโตขึ้นและสิ้นสุดเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ในทางกลับกันหากไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกต้องหรือถูกละเลย เด็กจะมีการเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าวมากขึ้นและเพิ่มความรุนแรงขึ้น จนเป็นพฤติกรรมที่ติดตัวเด็กในอนาคต ในต่างประเทศมีการศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 17-42 เดือน (Tremblay et al., 2004) พบว่าร้อยละ 14 มีพฤติกรรมก้าวร้าวและมีแนวโน้มสูงที่จะเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวเมื่ออายุเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 2-11 ปี พบว่าร้อยละ 16.6 มีพฤติกรรมก้าวร้าวและมีแนวโน้มสูงที่จะเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวเมื่ออายุเพิ่มขึ้น (Cote, Vaillancort, LeBlanc, Nagin, & Tremblay, 2006) และพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 2 ปี มีแนวโน้มที่จะพัฒนาเป็นพฤติกรรมอันธพาลในอนาคต (Tremblay, et al., 2008) สำหรับในประเทศไทยมีการศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี พบว่ามีพฤติกรรมก้าวร้าวโดยรวมร้อยละ 24.31 (จิระพันธุ์, 2549)

ประเภทของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย มีการแบ่งประเภทของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยออกเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

1. แบ่งตามผลกระทบที่เกิดขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท (Crick, Casas, & Mosher, 1997) ได้แก่

1.1 พฤติกรรมก้าวร้าวชัดเจน/โจ่งแจ้ง (Overt Aggression/Violence) เป็นการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกทางกายที่รุนแรง ส่งผลให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย

1.2 พฤติกรรมก้าวร้าวแฝง/ทางอ้อม (Indirect/Relational Aggression) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่มีลักษณะของการทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหรือได้รับความเสียหาย โดยการทำลายความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

2. แบ่งตามระยะเวลาการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท (Lochman, et al., 2012) ได้แก่

2.1 พฤติกรรมก้าวร้าวเริ่มแรก (Incipient/Proactive Aggression) เป็นพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะเริ่มเกิดพฤติกรรม อาจเป็นช่วงแรกที่พบเห็นเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว ลักษณะของพฤติกรรมอาจไม่รุนแรงมากนัก

2.2 พฤติกรรมก้าวร้าวเรื้อรัง (Chronic Aggression) เป็นพฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลานาน มีการแสดงพฤติกรรมซ้ำๆอย่างต่อเนื่อง อาจเพิ่มความรุนแรงของพฤติกรรมมากขึ้น

3. แบ่งตามลักษณะการแสดงพฤติกรรม แบ่งออกเป็น 3 ประเภท (นราวดี, 2548; พรพิมลและสุวีร์, 2556) ได้แก่

3.1 พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Physical Aggression) เป็นการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวที่ทำให้ผู้อื่นเกิดการบาดเจ็บทางร่างกาย

3.2 พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Verbal Aggression) เป็นการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวที่ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้อื่นในทางลบ

3.3 พฤติกรรมการทำลายสิ่งของ (Destructive Aggression) เป็นการแสดงพฤติกรรมโดยใช้ความรุนแรงในการทำลายสิ่งของเพื่อตอบสนองต่อความรู้สึกไม่พอใจ ทำให้ข้าวของได้รับความเสียหาย

4. แบ่งตามกลไกการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท (Farmer & Aman, 2009) ได้แก่

4.1 พฤติกรรมก้าวร้าวที่เป็นปฏิกิริยาตอบสนอง (Reactive Aggression) เป็นการตอบสนองความรู้สึกโกรธหรือกลัว เป็นปฏิกิริยาตอบสนองเมื่อมีสิ่งกระตุ้นที่ต้องแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาโดยไม่ได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า

4.2 พฤติกรรมก้าวร้าวเชิงรุก (Proactive Aggression) เป็นพฤติกรรมก้าวร้าวที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า มีแรงจูงใจให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมก้าวร้าวลักษณะนี้จะไม่เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัย

5. แบ่งตามเครื่องมือที่ใช้ในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว (Tremblay, 2008) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

5.1 พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Physical Aggression) เป็นการใช้อวัยวะของร่างกายหรือสิ่งของทำให้เกิดการบาดเจ็บต่อตนเองหรือผู้อื่น หรือสิ่งของได้รับความเสียหาย

5.2 พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Verbal Aggression) เป็นการใช้คำพูดหรือเสียงทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายหรือเกิดความรู้สึกในทางลบ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Tremblay, 2008) ดังนี้

1. พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย เป็นการใช้อวัยวะของร่างกายหรือสิ่งของในการแสดงออกเพื่อตอบสนองสิ่งกระตุ้นที่ทำให้ไม่พอใจหรือเกิดความคับข้องใจ (Tremblay, 2008) ในเด็กเล็กจะมีข้อจำกัดด้านภาษาในการสื่อสารบอกความต้องการ และขาดทักษะการควบคุมอารมณ์ เด็กจึงมีอารมณ์โกรธง่ายและมักแสดงอาการร้องอาละวาด (Temper tantrum) (Potegal, & Davidson, 2003) ออกมาได้ง่าย เช่น กระทบเท้า ร้องคืบลงไปนอนกับพื้น เป็นต้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายอย่างหนึ่งที่พบได้บ่อยในเด็กที่อายุน้อยกว่า 2 ปี สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปีมักพบการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายได้บ่อย เช่น ตี เตะ ต่อย ผลัก ขว้างปา หยิก กัด ข่วน ดึง เป็นต้น เนื่องจากเด็กวัยนี้มีพัฒนาการด้านร่างกายเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาของกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อมัดใหญ่ที่เพิ่มขึ้น จึงมักชอบใช้กำลัง เมื่อถูกขัดใจจะแสดงออกที่รุนแรงต่อผู้อื่น หรือหากกระทำกับผู้อื่นไม่ได้ ก็จะกระทำกับสิ่งของหรือทำร้ายตนเอง (Sim et al., 2011) เพื่อระบายความรู้สึกไม่พอใจหรือความคับข้องใจนั้นๆออกมา โดยพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายที่แสดงออกมานั้น จะส่งผลให้เกิดการบาดเจ็บต่อตนเองหรือผู้อื่น หรืออาจส่งผลให้สิ่งของได้รับความเสียหาย โดยเมื่อพิจารณาตามลักษณะของผลที่เกิดจากพฤติกรรม สามารถแบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายออกเป็น 3 ด้านย่อย ได้แก่ ทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่น และทำลายสิ่งของ ดังนี้

1.1 พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายด้านทำร้ายตนเอง เกิดจากเด็กไม่สามารถตอบโต้สาเหตุโดยตรงของความรู้สึกไม่พอใจหรือคับข้องใจได้ อาจเนื่องมาจากผู้ที่ทำให้ไม่พอใจเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลที่ทำให้เด็กเกรงกลัว เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู หรือญาติผู้ใหญ่ เด็กไม่สามารถตอบโต้ได้ จึงแสดงออกด้วยการทำร้ายตนเอง (Bandura, 1978) เป็นพฤติกรรมก้าวร้าวที่มักเกิดกับเด็กที่มีพื้นอารมณ์เป็นเด็กปรับตัวช้า (slow to warm up) (Sim et al., 2011) เด็กจะนั่งเงียบไม่กล้าแสดงออก เมื่อไม่พอใจหรือเกิดความคับข้องใจจึงตอบโต้ด้วยการทำร้ายตนเอง เช่น เม้มปาก/กัดฟัน/กัดริมฝีปาก/ดึงผม/ตีหรือชกตัวเอง เอาศีรษะโขกพื้นหรือฝาผนัง เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายด้านทำร้ายผู้อื่น พบได้บ่อยในเด็กปฐมวัย ส่วนใหญ่เกิดในเด็กที่มีพื้นอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงยาก/อารมณ์แปรปรวน (difficulty child) และเด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมหรือได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวบ่อย เมื่อเด็กรู้สึกไม่พอใจหรือคับข้องใจจะแสดงออกด้วยการใช้กำลังกับผู้อื่น (Tremblay, 2008) พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายด้านทำร้ายผู้อื่น เช่น ตี ทูบ กัด เตะ ต่อย ผลัก ดึง หยิก กัด ข่วน หรือขว้างปาสิ่งของใส่ผู้อื่น เป็นต้น

1.3 พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายด้านทำลายสิ่งของ มักพบในเด็กที่มีสิ่งกระตุ้นที่ทำให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจหรือคับข้องใจเกิดจากผู้ที่มีอิทธิพลกว่า (Bandura, 1978) หรือไม่สามรถตอบโต้ต่อผู้ที่ทำให้ขัดใจหรือไม่พอใจได้จากเหตุผลอื่นๆ เด็กจะตอบโต้ด้วยการกระทำกับสิ่งของแทนที่จะกระทำกับบุคคลที่ทำให้ไม่พอใจ เช่น ขว้างปาสิ่งของ โยนหรือทุบของให้เสียหาย เป็นต้น

2. พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา เป็นการใช้เสียงหรือคำพูดในการแสดงออกเพื่อตอบสนองสิ่งกระตุ้นที่ทำให้ขัดใจหรือเกิดความคับข้องใจ ได้แก่ การด่า พุดข่มขู่ โต้เถียง ส่งเสียงดังและพูดไม่สุภาพ กรีดร้อง/ตวาด/ตะคอกใส่ผู้อื่นเมื่อไม่พอใจ เป็นต้น ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาจะมีการแสดงออกให้เห็นเด่นชัดเมื่อเด็กรู้จักคำมากขึ้น ส่วนใหญ่จะมาจากการเรียนรู้และเลียนแบบจากผู้ใกล้ชิด การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาจึงมักจะเริ่มพบเห็นจากการใช้เสียงดังหรือการกรีดร้องเมื่อถูกขัดใจ พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาจะพบได้บ่อยขึ้นเมื่อเด็กอายุมากขึ้นและมีพัฒนาการทางด้านภาษามากขึ้น พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาไม่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บต่อร่างกาย แต่ส่งผลให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย หรืออาจเป็นการช่วยให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกไม่พอใจ (ลัดดาและคณะ, 2547) เป็นการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายตามมาได้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการ ทั้งปัจจัยภายในตัวเด็กและปัจจัยภายนอกตัวเด็ก ดังนี้

1. ปัจจัยภายในตัวเด็ก เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็กเอง ได้แก่ พื้นอารมณ์ พัฒนาการด้านร่างกายที่เพิ่มขึ้น ข้อจำกัดของพัฒนาการด้านภาษา และพัฒนาการในการเรียนรู้ของเด็ก

1.1 พื้นอารมณ์ของเด็ก (Temperament) หมายถึง ลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กแต่ละคนในการตอบสนองต่อสภาวะแวดล้อม แบ่งออกเป็น 3 แบบ ได้แก่ 1) เด็กเลี้ยงง่าย/อารมณ์ดี (easy child) เป็นเด็กที่ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย มักร่าเริง และแสดงออกอย่างอ่อนโยน 2) เด็กเลี้ยงยาก/อารมณ์แปรปรวน (difficulty child) มักมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่มากเกินไป ชอบส่งเสียงดัง แสดงอารมณ์โกรธหรือฉุนเฉียวได้ง่ายเมื่อไม่พอใจ และมักมีปฏิกิริยาตอบโต้ที่รุนแรง 3) เด็กปรับตัวช้า (slow to warm up) เป็นเด็กขี้อาย ไม่กล้าแสดงออก มักชอบเก็บตัวหรืออยู่คนเดียว ไม่ชอบเข้าสังคม เด็กจะมีลักษณะนี้ เจียบ ไม่ค่อยเสนอความคิดเห็น (Thomas & Chess, 1990) ซึ่งพื้นอารมณ์ที่สัมพันธ์

ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวคือเด็กเลี้ยงยาก/อารมณ์แปรปรวน (difficulty child) และปรับตัวช้า (slow to warm up) หากไม่ได้รับการตอบสนองหรือการแก้ไขที่เหมาะสมจะเป็นลักษณะอารมณ์ที่ติดตัวเด็กต่อไป ทำให้มีปัญหาในการควบคุมอารมณ์ส่งผลให้เกิดปัญหาการใช้ความก้าวร้าวตามมาได้ มีการศึกษาพบว่าเด็กอายุ 3-5 ปีที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเด็กที่มีพื้นอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงยาก/อารมณ์แปรปรวนร้อยละ 19.4 (Sakimura, Dang, Ballard, & Hansen, 2008)

1.2 พัฒนาการทางร่างกายที่เจริญเติบโตขึ้น เด็กวัยนี้มีการเจริญเติบโตและเพิ่มความแข็งแรงของอวัยวะต่างๆในร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านโครงสร้างและการทำหน้าที่ (ลัดดาและคณะ, 2547) โดยเฉพาะพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ และการเคลื่อนไหวที่เพิ่มขึ้น และมีกำลังที่เพิ่มขึ้น เมื่อเด็กถูกขัดใจหรือรู้สึกคับข้องใจ จึงแสดงออกมาในรูปแบบของการใช้กำลังในการทำร้ายผู้อื่น หรือใช้กำลังในการทำลายสิ่งของเพื่อตอบโต้ต่อสิ่งกระตุ้นเหล่านั้น (ลดาวัลย์, 2546)

1.3 ข้อจำกัดของพัฒนาการด้านภาษา ในเด็กปฐมวัยช่วงแรกมีข้อจำกัดในการใช้ภาษา โดยเฉพาะการใช้คำที่ช่วยในการระบายอารมณ์หรือความรู้สึก หรือการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจหรือบอกความต้องการแก่ผู้อื่น ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกคับข้องใจได้ง่าย จึงแสดงออกโดยการใช้กำลังหรือการร้องอาละวาด (temper tantrum) หรือแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาเพื่อได้รับการตอบสนองความต้องการหรือเพื่อให้ได้รับความสนใจจากผู้อื่น (Tremblay, 2008, 2012b) ในทางกลับกันเมื่อเด็กเริ่มมีการเรียนรู้ภาษาเพิ่มมากขึ้น รู้จักการใช้คำและเรียนรู้การใช้ภาษาที่ก้าวร้าวจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เมื่อไม่พอใจเด็กก็จะแสดงวาทะที่ก้าวร้าวออกมาได้มากขึ้น

1.4 การเรียนรู้ เลียนแบบ และจดจำ เด็กวัยนี้มักมีการเรียนรู้และมีจินตนาการอย่างกว้างขวาง ชอบเล่นสมมติเป็นตัวละคร มักเลียนแบบและจดจำการพูดหรือการแสดงพฤติกรรมต่างๆของตัวละครหรือผู้ใกล้ชิดได้อย่างแม่นยำ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Bandura, 1978) เชื่อว่าเด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าวที่เฉพาะเจาะจงผ่านการสังเกตจดจำและกลายเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวของตนเอง โดยการเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าวอาจไม่ได้เกิดจากที่ตัวของเขาเองได้รับความก้าวร้าว แต่เกิดจากการได้เห็นพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้อื่นแล้วได้ในสิ่งที่ต้องการ จึงเรียนรู้และเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวนั้นในที่สุด โดยสิ่งที่เด็กอาจเรียนรู้ความก้าวร้าวได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวของคนในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดที่เด็กได้พบเห็น โดยเด็กจะซึมซับพฤติกรรมก้าวร้าวของคนในครอบครัว สร้างพฤติกรรมใหม่ที่คล้ายคลึงกับพฤติกรรมเดิมจากตัวแบบที่ตนได้เรียนรู้ (Bandura, 1978) เด็กจะสามารถเลียนแบบจากการกระทำได้ดีกว่าการเรียนรู้ด้วยคำสั่งสอนด้วยคำพูด (อัจจิมา, 2554) สอดคล้องกับการศึกษาของนุชพรรณ (2552) พบว่าการเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวจากบิดามารดาสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 3-6 ปี

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.46$) และเด็กยังเรียนรู้จากสื่อที่นำเสนอความก้าวร้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อละครและภาพยนตร์ที่มีฉากการใช้กำลังทำร้ายกัน จนทำให้เด็กเกิดความชินกลายเป็นเป้าหมายและแบบอย่างความก้าวร้าวที่ทำให้เด็กซึมซับสิ่งเหล่านี้มากขึ้น มีการศึกษาพบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสื่อโทรทัศน์ที่มีการนำเสนอความก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.36, p < 0.001$) (Coyne, Archer, & Eslea, 2004) รวมไปถึงเกมที่มีการต่อสู้ แข่งขันหรือแย่งชิงกันก็เป็นสิ่งช่วยให้เด็กเกิดอารมณ์และส่งเสริมการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวได้มากขึ้น ตลอดจนการเลียนแบบพฤติกรรมจากกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนที่ใกล้ชิด เด็กที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวก็จะเลียนแบบความก้าวร้าวนั้นและทำตามกัน (Tremblay, 2012a)

2. ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากครอบครัว ผู้ใกล้ชิดและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุและพฤติกรรมของมารดา การเลี้ยงดู และปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัว

2.1 ปัจจัยด้านอายุและพฤติกรรมของมารดา เป็นปัจจัยเกี่ยวกับอายุของมารดาขณะตั้งครรภ์และพฤติกรรมของมารดาทั้งก่อนและขณะตั้งครรภ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของบุตร โดยในมารดาที่มีบุตรเมื่ออายุยังน้อย จะส่งผลต่อการดูแลตนเองขณะตั้งครรภ์ที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะการสูบบุหรี่ขณะตั้งครรภ์ที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวของบุตร (Maughan, T aylor, Caspi, & Moffit, 2004) รวมทั้งการมีพฤติกรรมก้าวร้าวหรือต่อต้านสังคมของมารดาที่จะส่งผลให้บุตรมีพฤติกรรมเหล่านั้นตามมา มีการศึกษาพบว่ามารดาสูบบุหรี่ขณะตั้งครรภ์และมีประวัติมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมของครอบครัวเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 17-42 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 9.7, p < 0.001$) (Huijbregts, Se'guin, Zoccolillo, Boivin, & Tremblay, 2008) สอดคล้องกับการศึกษาของเทรมเบลย์และคณะ (Tremblay et al., 2004) ที่พบว่ามารดาที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมก่อนจบมัธยม ($OR : 3.1; CI : 1.1-8.6$) มารดามีบุตรเมื่ออายุน้อย ($OR : 4.0; CI : 2.2-7.4$) และมารดาสูบบุหรี่ขณะตั้งครรภ์ ($OR : 2.2; CI : 1.1-4.1$) เป็นปัจจัยทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 17-42 เดือน

2.2 การเลี้ยงดูเด็ก หมายถึง การปฏิบัติต่อเด็กของผู้เลี้ยงดู ทั้งผู้เลี้ยงดูที่เป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลที่ใกล้ชิดกับเด็ก การเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย ได้แก่ รูปแบบการเลี้ยงดูและการลงโทษ ดังนี้

2.2.1 รูปแบบการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด/บังคับ การเลี้ยงดูมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของเด็ก (Bladwin, 2012) ในแต่ละสังคม แต่ละครอบครัวหรือแม้แต่ในผู้ปกครองหรือผู้ดูแลแต่ละคนมีการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน โดยรูปแบบการเลี้ยงดูมี 4 แบบ ได้แก่

1) การเลี้ยงดูแบบเข้มงวดหรือบังคับหรือเผด็จการ (Authoritarian) เป็นการจำกัดเสรีภาพของเด็ก โดยไม่อนุญาตให้เด็กทำอะไรตามที่ต้องการหรือให้ทำตามคำสั่งโดยไม่ฟังเหตุผล ให้การคุ้มครองหรือช่วยเหลือตลอดเวลา และควบคุมอย่างเคร่งครัด 2) การเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive) ให้ความรักแต่ขาดการควบคุม เด็กมักขาดความรับผิดชอบและไม่สามารถพึ่งตนเองได้ 3) การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Neglecting) เป็นการเลี้ยงดูที่ไม่เอาใจใส่ ไม่ให้ความรักความอบอุ่น ให้ทำอะไรตามใจชอบ โดยไม่มีกฎระเบียบให้ปฏิบัติ และ 4) การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือมีเหตุผล (Authoritative) เป็นการให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก ให้โอกาสในการคิดและการตัดสินใจ สนับสนุนและคอยให้คำแนะนำสั่งสอนในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม (Maccoby & Martin, 1986 อ้างตามศิริกุลและปราณี, 2550) การเลี้ยงดูที่มีผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยเป็นการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดและการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งการเลี้ยงดูเหล่านี้จะทำให้เด็กรู้สึกไม่ได้รับความรักความอบอุ่น ขาดการเอาใจใส่และไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการที่เหมาะสม มีโอกาสให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวได้มากขึ้น จากการศึกษาของเทรมเบลย์และคณะ (Tremblay et al., 2004) พบว่าการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดในเด็กอายุ 5 เดือนถึง 3 ปีครึ่ง เป็นปัจจัยทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็ก 3 ปีครึ่ง ($OR : 2.3; CI : 1.1-4.7$)

2.2.2 การลงโทษโดยใช้กำลังหรือความรุนแรงมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก เนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นวัยที่มีการเรียนรู้และเลียนแบบผู้ใกล้ชิด เด็กจะซึมซับความก้าวร้าวรุนแรงของผู้เลี้ยงดูและปลูกฝังเป็นนิสัยหรือพฤติกรรมของตนเอง (Tremblay, 2008) โดยจากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย พบว่าการลงโทษทางกายสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.54$) และยังพบว่าการใช้การลงโทษทางกายและการเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวจากบิดามารดาสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 3-6 ปี ร้อยละ 31.10 (นุชพรรณ, 2552)

2.3 ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในครอบครัว ส่งผลต่ออารมณ์และการปฏิบัติตัวของคนในครอบครัว รวมไปถึงการเลี้ยงดูบุตรหลานในครอบครัวเช่นกัน โดยเฉพาะครอบครัวที่มีปัญหาเรื่องรายได้ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในครอบครัวอีกด้วย (Waddell, 2012) มีการศึกษาเด็กที่มารดามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและครอบครัวมีรายได้น้อยมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่ากลุ่มเด็กที่มารดามีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปและครอบครัวมีรายได้ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 5.0, p < 0.001$ และ $t = 4.4, p < 0.001$ ตามลำดับ) (Huijbregts et al., 2008) สอดคล้องกับการศึกษาของ โค้ชและคณะ (Cote et al., 2006) พบว่าปัจจัยด้านครอบครัวมีรายได้น้อยและการศึกษาของมารดาต่ำกว่าระดับมัธยมเป็นปัจจัยเสี่ยง

ของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 2-11 ปี (*OR* : 1.4; *CI* ; 1.27–1.67 และ *OR* : 1.20; *CI* : 1.05–1.38 ตามลำดับ) และการศึกษาของเทรมเบลย์และคณะ (Tremblay et al., 2004) พบว่าครอบครัวมีรายได้น้อยเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 17-42 เดือน (*OR* : 2.7; *CI* ; 1.3–5.2)

ผลกระทบของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กก่อให้เกิดผลกระทบในหลายระดับ ทั้งกระทบต่อตัวเด็ก ครอบครัวหรือคนรอบข้างและสังคม ดังนี้

1. ผลกระทบต่อตัวเด็กที่เกิดจากพฤติกรรมก้าวร้าว ทำให้เด็กได้รับการบาดเจ็บจากการใช้ความก้าวร้าว

2. ผลกระทบต่อสมาชิกในครอบครัวหรือคนรอบข้าง พฤติกรรมก้าวร้าวอาจทำให้บุคคลรอบข้างได้รับการบาดเจ็บทางร่างกายหรือได้รับความเสียหาย อาจส่งเสริมให้เด็กคนอื่นในครอบครัวมีพฤติกรรมก้าวร้าวตาม เช่น พี่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวให้น้องเห็นเป็นประจำ น้องจะมีโอกาสที่จะเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าวจากพี่และแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวตามพี่ได้มากขึ้น (Tremblay, 2008) และครอบครัวที่มีเด็กก้าวร้าวจะเป็นที่รังเกียจของสังคม โทษว่าเป็นความผิดของพ่อแม่ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูที่ไม่สามารถอบรมสั่งสอนเด็กได้ เกิดความรู้สึกผิดหรือรู้สึกโกรธและมาทำร้ายหรือทุบตีเด็ก ส่งผลให้เพิ่มความก้าวร้าวในเด็กและเกิดปัญหาในครอบครัวตามมา (ลัดดาและคณะ, 2547)

3. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บและเกิดความเสียหายที่ต้องใช้งบประมาณในการจัดการ ซึ่งครอบครัวต้องสูญเสียเงินหรือทรัพย์สินในการดูแลรักษาการบาดเจ็บที่ได้รับ และยังเพิ่มโอกาสในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กคนอื่นๆ ในสังคม เช่น เพื่อนเด็กปฐมวัยที่อยู่ใกล้กันหรือห้องเรียนเดียวกันก็จะซึมซับความก้าวร้าว จากการได้พบเห็นและเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กคนอื่น (Sim et al., 2011) อาจก่อให้เกิดปัญหาการก่อความก้าวร้าวรุนแรงในสังคมเพิ่มมากขึ้น ทั้งในช่วงวัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ (Lochman et al., 2012) ซึ่งพบว่าปัจจุบันมีการใช้ความรุนแรงและพบปัญหาอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่อายุของเด็กที่ก่อความรุนแรงน้อยลง (Fields & MaNamara, 2003)

การประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

การประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยเป็นการประเมินการแสดงออกทางกายและทางวาจาในการตอบสนองสิ่งกระตุ้นที่ทำให้จิตใจหรือเกิดความคับข้องใจ อาจแบ่งออกเป็น 3 วิธี ได้แก่ การสังเกต ใช้แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ ดังนี้

1. การสังเกต เป็นการวัดพฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน มี 2 แบบ ได้แก่ การสังเกตแบบผู้ถูกสังเกตรู้ตัวและการสังเกตแบบผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัว โดยมีแบบสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเครื่องมือ และใช้ผู้ประเมินเป็นผู้สังเกตมากกว่า 1 คน แล้วนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย ผู้สังเกตเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาก่อน การสังเกตจะสังเกตเด็กทีละคนโดยใช้การสุ่มเด็กที่จะสังเกต เครื่องมือประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยการสังเกต มี 4 เครื่องมือ ได้แก่

1.1 แบบสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวของออสโตรว์และคณะ (Ostrov, et. al., 2009) พัฒนาจากแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวของออสโตรว์และเกียตัง (Ostrov & Keating, 2004) ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กอายุ 3-5 ปี ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมในห้องเรียน ประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ใช้ผู้สังเกต 3 คนที่ได้รับการฝึกฝนมาก่อน โดยการสุ่มตัวอย่างเด็ก สังเกตและบันทึกพฤติกรรมเด็กโดยที่เด็กไม่รู้ตัว แบ่งช่วงเวลาในการสังเกตออกเป็น 10 ช่วงๆละ 3 นาที โดยสังเกตพฤติกรรมและจำนวนครั้งของพฤติกรรม แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย คำนวณหาค่าความน่าเชื่อถือในการสังเกต ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Intra-class correlation coefficient: ICC) > 0.70 จุดติของเครื่องมือนี้คือได้ข้อมูลจริงของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็ก แต่มีจุดด้อยคือต้องใช้ระยะเวลาและใช้ผู้ประเมินหลายคน อีกทั้งเด็กอาจไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในช่วงเวลาที่ประเมิน

1.2 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวแบบวัดด้วยช่วงเวลาของภัททิตยา (2540) ดัดแปลงจากแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเล่นบทบาทสมมติแบบวัดด้วยช่วงเวลา (Child Recording Sheet for Frequency of Social Pretend Play) ของชิตทินัม (Chittinum, 1987 อ้างตามภัททิตยา, 2540) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 4-5 ปี ประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ใช้ผู้สังเกต 2 คนที่ได้รับการฝึกฝนมาก่อน แบ่งช่วงเวลาในการสังเกตออกเป็น 20 ช่วงๆละ 30 วินาที โดยสังเกตใน 2 สถานการณ์ คือ ในขณะที่มีกิจกรรมในห้องเรียนและเล่นอิสระในสนามเด็กเล่น โดยที่เด็กไม่รู้ตัว สังเกตว่าเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวอะไรบ้างในช่วงเวลานั้น เครื่องมือนี้ไม่ได้กล่าวถึงค่าความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือ

1.3 แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวแบบแบ่งช่วงเวลาของณรงค์ศักดิ์ (2545) ดัดแปลงจากแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวแบบแบ่งช่วงเวลา (เย็น, 2541 อ้างตามณรงค์ศักดิ์, 2545) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 5-6 ปี ประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ใช้ผู้สังเกต 2 คนที่ได้รับการฝึกฝน แบ่งช่วงเวลาในการสังเกตออกเป็น 45 ช่วงๆละ 40 วินาที โดยสังเกตในขณะที่เด็กเล่นกับเพื่อนอย่างอิสระโดยที่เด็กไม่รู้ตัว สังเกตว่าเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวอะไรบ้างในช่วงเวลานั้น ค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกต (Inter Observer Reliability: IOR) เท่ากับ 91.09

1.4 แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวของนราวดี (2548) สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 4-6 ปี ประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ใช้ผู้สังเกต 2 คนที่ได้รับการฝึกฝน แบ่งช่วงเวลาในการสังเกตออกเป็น 10 ช่วงๆละ 3 นาที โดยสังเกตในขณะที่เด็กเล่นอิสระในสนามเด็กเล่นโดยที่เด็กไม่รู้ตัว สังเกตว่าเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวอะไรบ้างในช่วงเวลานั้น ค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกต (Inter Observer Reliability: IOR) เท่ากับ 95.83

จุดดีและจุดด้อยของเครื่องมือ 1.2-1.4 จุดดีคือได้ข้อมูลที่เป็นพฤติกรรมที่แท้จริงของเด็ก จุดด้อยคือต้องใช้เวลาในการสังเกต ผู้สังเกตต้องมีทักษะในการสังเกตพอสมควร และเด็กอาจไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในช่วงเวลาที่ประเมิน

2. การใช้แบบสอบถาม เป็นการวัดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยมีข้อคำถามเพื่อได้มาซึ่งข้อมูลของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก เป็นการวัดพฤติกรรมก้าวร้าวในช่วงเวลาที่ผ่านมามีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมินและให้ผู้ดูแลหรือเพื่อนเป็นผู้ตอบแบบสอบถามแบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าวแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวเพียงอย่างเดียว และแบบประเมินพฤติกรรมโดยรวม ดังนี้

2.1 แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวเพียงอย่างเดียว เป็นแบบสอบถามที่ผู้สร้างแบบสอบถามสร้างหรือดัดแปลงข้อคำถามเพื่อใช้ในการประเมินเฉพาะพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย มี 1 เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายของเทรมเบลย์และคณะ (Tremblay et al., 2004) ใช้ในการประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายในเด็กอายุ 17, 30, และ 42 เดือน มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ 1) เคยเตะ กัด ตี เด็กคนอื่น 2) ร่วมในการต่อสู้กับผู้อื่น และ 3) มีท่าทางแสดงอารมณ์โกรธและมีการต่อสู้ คำตอบเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า มีค่าคะแนน 0-3 คะแนน โดยคะแนน 0 เท่ากับ ไม่เคยมีพฤติกรรมนั้น คะแนน 1 เท่ากับ มีพฤติกรรมนั้นบางครั้ง และคะแนน 2 เท่ากับ มีพฤติกรรมนั้นบ่อยครั้ง ค่าความเที่ยงของเครื่องมือประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 17, 30, และ 42 เดือน เท่ากับ 0.55, 0.61, และ 0.76 ตามลำดับ และมีการนำมาใช้ในการศึกษา

ของโก้ชและคณะ (Cote et al., 2006) ใช้ประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายในเด็กตั้งแต่อายุ 2-11 ปี ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.60-0.76 จุดดีของเครื่องมือนี้คือมีข้อคำถามน้อย สะดวกในการนำไปใช้งาน ข้อจำกัดคือเป็นเครื่องมือประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวเฉพาะทางกาย ไม่ครอบคลุมพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา

2.2 แบบประเมินพฤติกรรมโดยรวม เป็นแบบประเมินพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยรวม และมีการประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นส่วนหนึ่งของแบบสอบถาม มี 6 เครื่องมือ ได้แก่

2.2.1 แบบสอบถามปัญหาพฤติกรรมของเด็กอายุ 3-5 ปี ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจีระพันธุ์ (2549) สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ข้อคำถามเป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ดูแลระบุพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กปฐมวัยที่พบในห้องเรียน จำนวน 10 พฤติกรรม โดยให้ผู้ดูแลตอบจากประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานในการดูแลเด็ก จุดดีของเครื่องมือคือข้อคำถามเป็นคำถามปลายเปิด ข้อมูลที่ได้จึงมีรายละเอียดของพฤติกรรมที่มีความซ้ำซ้อนกัน และอาจได้ข้อมูลพฤติกรรมก้าวร้าวที่ไม่ครอบคลุมพฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดขึ้นจริง

2.2.2 แบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าวของเมย์ซามีและคณะ (Meysamie, et. al, 2013) พัฒนาจากแบบประเมินพฤติกรรมปัญหาทางสังคมในเด็กวัยเรียนของไซมา (Sima, 2006 อ้างตาม Meysamie, et. al, 2013) ใช้ในการสำรวจความชุกของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าว 10 ข้อ ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย 5 ข้อ พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา 5 ข้อ โดยคะแนน 1 เท่ากับ ไม่เคยมีพฤติกรรมนั้น คะแนน 2 เท่ากับ มีพฤติกรรมนั้นบางครั้ง และคะแนน 3 เท่ากับ มีพฤติกรรมนั้นเสมอ การแปลผลคะแนน ได้แก่ เด็กที่ไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าว คือ มีคะแนนรวมพฤติกรรมก้าวร้าวน้อยกว่า 50% และเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว คือ มีคะแนนรวมพฤติกรรมก้าวร้าวตั้งแต่ 50% ขึ้นไป นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราซเท่ากับ 0.79 จุดดีของเครื่องมือนี้คือเป็นเครื่องมือที่ประเมินง่ายไม่ยุ่งยาก แต่มีข้อคำถามน้อย ไม่ครอบคลุมลักษณะของการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยทั้งหมด

2.2.3 แบบรายงานการประเมินพฤติกรรมโดยครู (Teacher's Report Form: TRF) ของเอคเฮนบาคซ์ (Achenbach, 1991a) สร้างขึ้นเพื่อใช้ประเมินปัญหาพฤติกรรมของเด็กอายุ 1 ปีครึ่ง-5 ปี โดยประเมินปัญหาพฤติกรรมเด็กทั้งในปัจจุบันและในรอบ 2 เดือนที่ผ่านมา มีข้อคำถามประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว จำนวน 12 ข้อ โดยคะแนน 0 เท่ากับ ไม่จริง คะแนน 1 เท่ากับ เป็นจริงบางครั้ง และคะแนน 2 เท่ากับ เป็นจริงบ่อยครั้ง นำไปทดลองใช้กับผู้ดูแล

เด็กอายุ 1-3 ปีที่มีความเสี่ยงสูงในการมีปัญหาพฤติกรรมจำนวน 115 คน ในเมืองเคอร์แฮม เมืองเนซวิลล์และเมืองวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราซเท่ากับ 0.95 จุดด้อยของเครื่องมือนี้คือมีข้อคำถามในการประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย ไม่ครอบคลุมพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

2.2.4 แบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนโดยครู (Preschool Social Behavior Scale-Teacher Form: PSBS-T) ของคริกและคณะ (Crick et al., 1997) เป็นแบบประเมินที่ใช้ประเมินพฤติกรรมทางสังคมในเด็กอายุ 3 ปีครึ่งถึง 4 ปีครึ่ง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การยอมรับจากเพื่อนเพศเดียวกัน การยอมรับจากเพื่อนต่างเพศ พฤติกรรมที่ไม่ก้าวร้าว พฤติกรรมทำลายความสัมพันธ์ทางสังคม และพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย มีข้อคำถามประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย จำนวน 8 ข้อ คำตอบเป็นมาตรวัดประมาณค่า (Likert Scale) ช่วงคะแนนตั้งแต่ 1-5 คะแนน โดยคะแนน 1 เท่ากับ ไม่เคย/ไม่เป็นความจริง คะแนน 5 เท่ากับ เป็นประจำ/เป็นจริงที่สุด ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราซเท่ากับ 0.96 จุดด้อยคือข้อคำถามน้อย ไม่ครอบคลุมพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยและไม่ครอบคลุมการประเมินด้านพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา

2.2.5 แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (Child Behavior Checklist For Ages 1½-5: CBCL 1½-5) ของเอกเฮนบาคซ์ (Achenbach, 1991b) สร้างขึ้นเพื่อใช้ประเมินปัญหาพฤติกรรมของเด็กช่วงอายุ 1 ปีครึ่ง-5 ปี โดยประเมินปัญหาพฤติกรรมเด็กทั้งในปัจจุบันและในรอบ 2 เดือนที่ผ่านมา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ภาวะวิตกกังวล/ซึมเศร้า (anxious/depressed) การแยกตัว (withdrawn) การนอนหลับ สุขภาพร่างกาย พฤติกรรมชอบทำลายสิ่งของ (destructive behavior) และพฤติกรรมก้าวร้าว มีข้อคำถามประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว จำนวน 8 ข้อ โดยคะแนน 0 เท่ากับ ไม่จริง คะแนน 1 เท่ากับ เป็นจริงบางครั้ง และคะแนน 2 เท่ากับ เป็นจริงบ่อยครั้ง แบบประเมินนี้ไม่ได้กล่าวถึงค่าความตรงและค่าความเที่ยงของเครื่องมือไว้ จุดด้อยของเครื่องมือคือมีข้อคำถามที่ประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย ไม่ครอบคลุมพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

2.2.6 แบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการ (Children's Scale of Hostility and Aggression: Reactive/Proactive; C-SHARP) ของฟาร์เมอร์และอะแมน (Farmer & Aman, 2009) ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าวในผู้ใหญ่ (Adult's Scale of Hostility and Aggression: Reactive/Proactive; A-SHARP) ของแมทล็อกและอะแมน (Matlock & Aman อ้างตาม Farmer & Aman, 2009) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมชอบกลั่นแกล้ง พฤติกรรมรุกรานผู้อื่น พฤติกรรมต่อต้านสังคม พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย และพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา มีข้อคำถามประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย 8 ข้อ และข้อ

คำถามประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา 12 ข้อ คำตอบเป็นมาตรวัดประมาณค่า (Likert Scale) มี 4 ระดับ ช่วงคะแนนตั้งแต่ 0-3 คะแนน โดยคะแนน 0 เท่ากับ ไม่เคย คะแนน 3 เท่ากับ บ่อย และ ระบุสาเหตุของพฤติกรรมนั้น ช่วงคะแนนตั้งแต่ -2 ถึง +2 โดยคะแนน -2 เท่ากับมีสาเหตุหรือสิ่งกระตุ้น คะแนน 0 เท่ากับเกิดโดยธรรมชาติหรือปฏิกิริยาตอบโต้ และคะแนน +2 เท่ากับไม่มีสาเหตุหรือเป็นการรุกรานผู้อื่น แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและแบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราซเท่ากับ 0.74-0.92 ตามลำดับ มีจุดด้อยคือ ลักษณะข้อคำถามส่วนใหญ่เป็นคำถามที่ใช้ในเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการ ไม่เหมาะในการใช้ประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปกติ และข้อคำถามไม่ครอบคลุมพฤติกรรมก้าวร้าวที่พบในเด็กปฐมวัย

3. การใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นการหาข้อมูลโดยมีข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ มี 1 เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียน โดยเพื่อน (Preschool Social Behavior Scale-Peer Form: PSBS-P) ของคริก คาสาสและโมเซอร์ (Crick, et al., 1997) พัฒนามาจากแบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กประถมศึกษาของคริกและโกรทปีเตอร์ (Crick & Grotpeter, 1995) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย พฤติกรรมทำลายความสัมพันธ์ทางสังคม และพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ มีข้อคำถามประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย 8 ข้อ ประเมินโดยการสัมภาษณ์เพื่อนร่วมห้องเรียน ใช้เวลาในการสัมภาษณ์คนละ 15 นาที และให้เด็กที่ได้รับการสัมภาษณ์เสนอชื่อเพื่อนที่มีพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน แล้วนำมาสรุปรายชื่อเด็กที่ได้รับการเสนอชื่อในแต่ละด้านจากเพื่อนร่วมห้องมากที่สุด แบบประเมินนี้ไม่ได้กล่าวถึงค่าคะแนนการแปลผล ค่าความตรงและค่าความเที่ยงของเครื่องมือไว้ จุดด้อยของเครื่องมือคือเป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลจากเด็กด้วยกัน ต้องใช้ความสามารถและเทคนิคในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย แบ่งตามลักษณะของการนำมาใช้ ประเมินในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้ดังนี้

1. แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยที่ใช้ในประเทศไทย ส่วนใหญ่ใช้การประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวจากสถานการณ์จริงด้วยการสังเกต หรืออาจใช้แบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายเปิดให้อิสระแก่ผู้ตอบ ได้ข้อมูลที่เป็นลักษณะและความถี่ของพฤติกรรม แบ่งออกเป็นแบบสังเกตและแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 แบบสังเกต เป็นแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ใช้ช่วงเวลาในการกำหนดการสังเกต ใช้ผู้สังเกต 2 คนที่ได้รับการฝึกฝนมาก่อน การสังเกตแบ่งออกเป็นช่วงๆละ 30 วินาทีถึง 3 นาที แบ่งเป็น 10-45 ช่วง และบันทึกพฤติกรรมเป็นจำนวนครั้งลงในแบบบันทึกพฤติกรรม แล้วนำข้อมูลที่ได้ออกมาหาค่าเฉลี่ย สถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกตมี 2 ลักษณะ ได้แก่ สังเกต

ในสถานการณ์เดียวโดยที่เด็กไม่รู้ตัวขณะเล่นโดยอิสระในสนามเด็ก และสังเกตใน 2 สถานการณ์ คือสถานการณ์ที่เด็กไม่รู้ตัวขณะเล่นอิสระในสนามเด็กเล่นและสถานการณ์ที่เด็กทำกิจกรรมในห้องเรียน แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยที่ใช้ในประเทศไทย ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวแบบวัดด้วยช่วงเวลาของภักทิยา (2540) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวแบบแบ่งช่วงเวลาของณรงค์ศักดิ์ (2545) และแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวของนราวดี (2548)

1.2 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ใช้คำถามปลายเปิดในการค้นหาพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยให้ผู้ตอบตอบจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ได้แก่ แบบสอบถามปัญหาพฤติกรรมของเด็กอายุ 3-5 ปี ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจระพันธ์ (2549)

2. แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยที่ใช้ในต่างประเทศ มีการประเมินพฤติกรรมในหลายรูปแบบ ทั้งการสังเกตพฤติกรรมจากสถานการณ์ การใช้แบบสอบถามที่ใช้กับพ่อแม่ผู้ปกครองและใช้ในครู รวมไปถึงการใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อนเด็กที่อยู่ในห้องเรียนเดียวกัน ได้ข้อมูลที่หลากหลายรูปแบบ แบบประเมินที่นำมาใช้แบ่งออกเป็นแบบสังเกต แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 แบบสังเกต เป็นแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมแบบแบ่งช่วงเวลา ใช้ผู้สังเกต 3 คน แบ่งช่วงเวลาเป็น 10 ช่วงๆละ 3 นาที และบันทึกพฤติกรรมเป็นจำนวนครั้ง แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวของออสโตรว์และคณะ (Ostrov, et. al., 2009)

2.2 แบบสอบถาม แบ่งเป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินเฉพาะพฤติกรรมก้าวร้าวและแบบสอบถามที่ใช้ประเมินพฤติกรรมปัญหาโดยรวม โดยมีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นส่วนหนึ่งของข้อคำถาม แบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินเฉพาะพฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายของเทรมเบลย์และคณะ (Tremblay et al., 2004) และแบบสอบถามที่ใช้ประเมินพฤติกรรมปัญหาโดยรวม ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าวของเมย์ซามีและคณะ (Meysamie, at. al, 2013) แบบรายงานการประเมินพฤติกรรมโดยครู (Teacher's Report Form: TRF) ของเอคเฮนบาคซ์ (Achenbach, 1991a) แบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนโดยครู (Preschool Social Behavior Scale-Teacher Form: PSBS-T) ของคริก คาสาสและโมเซอร์ (Crick, Casas, & Mosher, 1997) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (Child Behavior Checklist For Ages 1½-5: CBCL 1½-5) ของเอคเฮนบาคซ์ (Achenbach, 1991b) และแบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการ (Children's Scale of Hostility and Aggression: Reactive/Proactive; C-SHARP) ของฟาร์เมอร์และอะแมน (Farmer & Aman, 2009)

2.3 แบบสัมภาษณ์ ใช้ในการหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใกล้ชิด โดยการสัมภาษณ์เพื่อนเด็กปฐมวัยที่เรียนห้องเดียวกัน โดยให้เสนอชื่อเพื่อนในห้องที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว แล้วนำมาหาคะแนนรวม ได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียนโดยเพื่อน (Preschool Social Behavior Scale-Peer Form: PSBS-P) ของคริก คาสาสและ โมเซอร์ (Crick, et al., 1997)

เครื่องมือประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวที่ผ่านมาแบ่งออกเป็น 3 แบบ ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม โดยแบบสังเกตพฤติกรรมมีผู้นำมาใช้ในการประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยใช้การสังเกตพฤติกรรมขณะเด็กมีกิจกรรม ซึ่งพบว่าเป็นเครื่องมือที่ได้ข้อมูลพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กจากสถานการณ์จริง แต่อาจไม่ได้ข้อมูลทั้งหมดของพฤติกรรม เนื่องจากบางครั้งเด็กอาจไม่แสดงพฤติกรรมขณะสังเกต และยังต้องใช้ผู้สังเกตหลายคน จึงเป็นข้อจำกัดในการใช้การประเมินโดยใช้แบบสังเกต เครื่องมือประเมินที่เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีการนำมาใช้ประเมิน โดยการสัมภาษณ์เพื่อนเด็กปฐมวัยด้วยกัน มีข้อจำกัดในการใช้คืออาจใช้ได้เฉพาะในเด็กที่สามารถสื่อสารเข้าใจและสามารถตอบคำถามได้ แต่ในเด็กเล็กๆที่ยังมีพัฒนาการด้านภาษาน้อย อาจไม่สามารถใช้ได้ ทำให้ไม่ได้ข้อมูลในกลุ่มเด็กเล็ก และสำหรับเครื่องมือประเมินโดยแบบสอบถาม ที่ใช้ประเมินโดยครูและพ่อแม่ เป็นเครื่องมือที่ได้ข้อมูลจากการประเมินที่ชัดเจนและครอบคลุมมากกว่าการประเมินแบบอื่น และแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ผู้ตอบตอบการพบเห็นพฤติกรรมของเด็กในรอบ 2 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งเกี่ยวข้องกับความจำของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริง ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แบบสอบถามในการประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากที่สุด

พฤติกรรมก้าวร้าวต่างจากการเล่นรุนแรงตามพัฒนาการ การพิจารณาระดับของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย อาจประเมินได้จากผลกระทบของพฤติกรรมก้าวร้าว โดยประเมินจากพฤติกรรมก้าวร้าวไปละเมิดสิทธิของผู้อื่นหรือละเมิดกฎเกณฑ์ทางสังคมหรือไม่ ถ้ามีการละเมิดเหล่านั้น ต้องได้รับการจัดการหรือแก้ไขให้เด็กได้เรียนรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไม่ควรกระทำ และไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม จากการทบทวนวรรณกรรมพบมีการแบ่งระดับพฤติกรรมก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาพฤติกรรมก้าวร้าวจากคะแนนพฤติกรรม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าว คือเด็กที่มีคะแนนรวมพฤติกรรมก้าวร่วมน้อยกว่า 50% และกลุ่มที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว คือมีคะแนนรวมพฤติกรรมก้าวร้าวตั้งแต่ 50% ขึ้นไป (Meysamie, et al., 2013) และ 2) ใช้โปรแกรม T-score ในการแบ่งระดับของพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กแต่ละราย (Tremblay, et al., 2004)

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นจากแนวคิดพฤติกรรมก้าวร้าว (Tremblay, 2008) และแนวคิดการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวตามระยะการแสดงผลพฤติกรรม (Sim, et al., 2011) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม เนื่องจากเครื่องมือประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวที่ผ่านมาส่วนใหญ่ไม่ครอบคลุมการประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและทางวาจาในเด็กปฐมวัย

การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยสามารถจัดการตามระยะของการแสดงผลพฤติกรรม 3 ระยะ ได้แก่ ก่อนแสดงผลพฤติกรรม ขณะแสดงผลพฤติกรรม และภายหลังแสดงผลพฤติกรรม (Sim et al., 2011) โดยการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยในระยะต่างกันจะมีวิธีการจัดการที่ต่างกัน จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถแบ่งการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยตามระยะของการแสดงผลพฤติกรรมออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. การจัดการระยะก่อนเกิดพฤติกรรม จัดการด้วยการปลุกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสม เป็นการจัดการที่สามารถใช้ได้กับเด็กโดยทั่วไปไม่เฉพาะเจาะจง เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมติดตัวต่อไป การปลุกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสม ได้แก่

1.1 ไม่แสดงผลพฤติกรรมก้าวร้าวให้เด็กเห็น (Tremblay, 2008) เพราะพฤติกรรมที่เด็กพบเห็นจะเป็นตัวแบบพฤติกรรมให้เด็กเรียนรู้และทำตามได้ง่าย ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura, 1978) เชื่อว่าเด็กมีการเรียนรู้พฤติกรรมจากพฤติกรรมของผู้อื่นรอบตัวที่เด็กพบเห็น และหากพบเห็นพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ เด็กจะมีการจดจำและเลียนแบบนำไปสร้างเป็นพฤติกรรมของตนเอง การศึกษาของแบนดูราและคณะ (Bandura, Ross, & Ross, 1961) โดยใช้ตัวแบบเป็นผู้ที่ใช้ความรุนแรงในการเล่นตุ๊กตาให้เด็กเห็น พบว่าเด็กที่เห็นตัวแบบแสดงผลพฤติกรรมก้าวร้าวในการเล่นตุ๊กตาจะแสดงผลพฤติกรรมก้าวร้าวต่อตุ๊กตาเหมือนที่ตัวแบบทำ ในขณะที่เด็กที่ไม่เห็นตัวแบบแสดงผลพฤติกรรมก้าวร้าวจะไม่มีแสดงผลพฤติกรรมก้าวร้าวในการเล่นตุ๊กตา

1.2 ไม่ลงโทษด้วยการใช้กำลังหรือใช้วาจาที่ก้าวร้าว เช่น การเขี่ยดิน ทูบ คุ ด่า ตะคอก ตวาด เป็นต้น การลงโทษด้วยวิธีการเหล่านี้เป็นการส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้สึกคับข้องใจและกดดันอยู่ภายในจิตใจ ทำให้เด็กแสดงออกด้วยพฤติกรรมก้าวร้าวเพื่อระบายความคับข้องใจออกมา การลงโทษด้วยการใช้กำลังหรือวาจาที่ก้าวร้าวจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการแสดงผลพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กได้ จากการศึกษาระยะยาวตั้งแต่เด็กอายุ 1 ปี ไปจนถึง 3 ปี เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการลงโทษโดยใช้กำลังทางกายและลงโทษด้วยวาจาเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด็กอายุ 1, 2, และ 3 ปี พบว่าการลงโทษด้วยการใช้กำลังทางกายในช่วงอายุ 1 ปีสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม

ก้าวร้าวของเด็กในช่วงอายุ 2 ปี ($r = 0.12, p < 0.001$) และการลงโทษด้วยการใช้กำลังทางกายและการลงโทษด้วยวาจาในเด็กอายุ 2 ปี สัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กอายุ 3 ปี ($r = 0.21, p < 0.001$) (Berlin et al., 2009)

1.3 ไม่พูดคำหยาบคายหรือคำคำต่อหน้าเด็ก (Tremblay, 2008) เมื่อเด็กได้พบเห็นหรือได้ยินได้ฟังผู้ใหญ่ โดยเฉพาะผู้ใกล้ชิดที่มีอิทธิพลต่อเด็ก หรือเพื่อนเด็กคนอื่นใช้คำพูดหยาบคายเมื่อโกรธหรือไม่พอใจ จะส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้และซึมซับคำพูดเหล่านั้น แล้วนำไปใช้เมื่อมีอารมณ์โกรธหรือไม่พอใจได้ง่าย เป็นการเพิ่มโอกาสในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจามากขึ้น

1.4 ส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีคุณธรรมจริยธรรมด้านการให้อภัย การช่วยเหลือผู้อื่น และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้วยการสอดแทรกอยู่ในกิจกรรมอื่น ๆ การศึกษาของภักทิยา (2540) ใช้การส่งเสริมจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความเมตตากรุณา สอดแทรกในกิจกรรมเพลง เกม และนิทาน วันละ 10-15 นาที เป็นเวลา 40 วัน พบว่าเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนครั้งของพฤติกรรมก้าวร้าวจาก 30.00 ลดลงเหลือ 9.80 ในขณะที่เด็กปฐมวัยกลุ่มควบคุมเพิ่มขึ้นจาก 29.60 เป็น 29.80 ในช่วงกิจกรรมเล่นเสรีและเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนครั้งของพฤติกรรมก้าวร้าวจาก 13.20 ลดลงเหลือ 7.40 ในขณะที่กลุ่มควบคุมเพิ่มขึ้นจาก 21.00 เป็น 21.60 ในช่วงกิจกรรมเล่นกลางแจ้ง

1.5 หลีกเลี่ยงการใช้สื่อที่นำเสนอความก้าวร้าวรุนแรงและเกมที่มีการต่อสู้ที่รุนแรง เช่น ข่าว/ละครที่มีฉากทำร้ายหรือคำทอกลั่น ชกมวย มวยปล้ำ เป็นต้น เด็กวัยนี้เป็นวัยที่ช่างจินตนาการและมักจดจำเรื่องราวที่ได้พบเห็นมาเลียนแบบ โดยเฉพาะพฤติกรรมที่ได้รับจากสื่อประเภทต่างๆ หากเป็นสื่อที่ไม่เหมาะสม เช่น รายการโทรทัศน์หรือเกมที่มีการต่อสู้แข่งขันกันรุนแรง จะส่งเสริมการเรียนรู้ความก้าวร้าวให้กับเด็กได้ เมื่อไม่ได้รับคำแนะนำที่เหมาะสม ก็จะเกิดเป็นการเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวเหล่านั้นมาปฏิบัติตามได้ ดังนั้นสื่อที่เหมาะสมในเด็กวัยนี้ไม่ควรมีเนื้อหาที่ก้าวร้าวรุนแรง อาจเป็นสื่อที่กระตุ้นจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และเป็นตัวแบบพฤติกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็ก จากการศึกษาผลจากการดูรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอการใช้ความรุนแรงและไม่นำเสนอการใช้ความรุนแรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 3-5 ปี วันละ 10 นาที ติดต่อกัน 11 วัน (Steuer, Applefield, & Smith, 1971) พบว่าเด็กในกลุ่มที่ดูรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอการใช้ความรุนแรงมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่ากลุ่มที่ดูรายการโทรทัศน์ที่ไม่นำเสนอการใช้ความรุนแรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 7.51, p < 0.05$)

1.6 ฝึกทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นการพัฒนาความสามารถในการเข้าสังคม ฝึกให้เด็กรู้จักการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองเมื่อต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับและสามารถจัดการกับปัญหาด้วยเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ มีการศึกษาโดยฝึกทักษะในการควบคุมอารมณ์และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในเด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี พบว่าเด็กในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.89, p < 0.01$) (Kim, Doh, Hong, & Choi, 2011)

2. การจัดการระยะแสดงพฤติกรรมด้วยการยับยั้งเมื่อมีข้อบ่งชี้ว่าจะเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว โดยเมื่อเด็กเริ่มมีอาการที่จะก่อให้เกิดความก้าวร้าวในอนาคต มีเป้าหมายเพื่อไม่ให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว โดยใช้การเบี่ยงเบนความสนใจ และการเสริมแรงเมื่อเด็กสามารถยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าวได้ ดังนี้

2.1 เบี่ยงเบนความสนใจจากเหตุการณ์ที่ทำให้โกรธหรือไม่พอใจ หมายถึงการเปลี่ยนความสนใจของเด็กออกจากสิ่งกระตุ้นที่ทำให้มีอารมณ์โกรธ โดยเบี่ยงเบนไปสู่สิ่งที่เด็กชอบหรือสนใจ โดยใช้กิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กผ่อนคลายจากอารมณ์โกรธ (Ritz, Temeyer, Davis, & Green, 2014) ใช้วิธีการจัดการนี้เมื่อเด็กเริ่มมีการแสดงสีหน้าหรืออาการไม่พอใจ เข้มปาก/กักริมฝีปากหรือกักริมฝีปาก จากการศึกษาของบุษยา (2553) พบว่าภายหลังการใช้วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจต่อเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี จำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว โดยการตีเพื่อนและขว้างปาสิ่งของของหลังการทดลองลดลงจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่จำนวนเด็กปฐมวัยที่แสดงพฤติกรรมชอบสบถหรือพูดคำหยาบ รบถวนเด็กอื่นในชั้น หยิกเพื่อน เตะเพื่อน และผลักเพื่อน หลังการทดลองลดลงจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2.2 เสริมแรงเมื่อเด็กสามารถยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าวได้ อาจใช้การเสริมแรงด้วยสิ่งของหรือรางวัลที่เด็กต้องการ เช่น คะแนน แต้มดาว ของเล่น หรืออาหารที่เด็กชอบ หรือเสริมแรงด้วยการชื่นชม เช่น กล่าวชมเชย ยิ้มให้ พยักหน้า ถูบศีรษะ หรือโอบกอด โดยให้แรงเสริมในกรณีที่เด็กมีแนวโน้มจะเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว แต่สามารถยับยั้งการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวได้ โดยกำหนดเงื่อนไขให้เด็กรู้ว่าหากสามารถยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าวได้จะได้รับสิ่งเหล่านี้ ใช้วิธีการจัดการนี้เมื่อเด็กได้รับสิ่งกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจและเริ่มมีการแสดงสีหน้าหรืออาการไม่พอใจ เข้มปาก/กักริมฝีปากหรือกักริมฝีปาก แต่เด็กสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวอื่นๆตามมา วิธีนี้เป็นการศึกษาฝึกให้เด็กยับยั้งการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแบบค่อยเป็นค่อยไป การศึกษาของพรพิมลและสุวี (2556) ในเด็กอายุ 5-6 ปี โดยการให้สติ๊กเกอร์รูปดาวเป็นของรางวัลเมื่อเด็กสามารถยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าวได้ และมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง

และให้สะสมสติ๊กเกอร์ที่ได้ไปแลกเป็นอาหารที่เด็กต้องการตามที่กำหนดไว้ พบว่าภายหลังจากที่เด็กได้รับการเสริมแรงด้วยวิธีนี้ มีค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งของพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงจาก 12.46 ในระยะเสถียร เป็น 10.20 ในระยะทดลอง และสอดคล้องกับการศึกษาของคิมและคณะ (Kim, et al., 2011) โดยให้พ่อแม่ชื่นชมด้วยคำพูดและการสัมผัสเมื่อเด็กสามารถยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าวได้ พบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กกลุ่มทดลองลดลงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 4.21, p < 0.01$)

3. การจัดการระยะหลังเกิดพฤติกรรมด้วยการยุติพฤติกรรมก้าวร้าว โดยเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวขึ้นแล้ว การจัดการเป็นการทำให้เด็กได้เรียนรู้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมโดยใช้การเพิกเฉย การแยกเด็กออกจากสถานการณ์หรือออกคำสั่งให้ยุติพฤติกรรมและการลงโทษด้วยการให้สงบอารมณ์ ดังนี้

3.1 การเพิกเฉย (ignore) หมายถึงการไม่แสดงอารมณ์ใดๆออกมาทั้งทางกรกระทำและคำพูด มีสีหน้าที่เรียบเฉย นั่งสงบ ไม่หัวเราะหรือดูคาวว่ากล่าวเด็ก และลอบสังเกตพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก ใช้เวลาประมาณ 10-30 นาที (Sim et al., 2011) ใช้เมื่อเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวที่ไม่รุนแรงและไม่เป็นอันตรายทั้งต่อตัวเองและผู้อื่น เช่น ร้องไห้ โวยวายเสียงดัง กรีดร้อง กระแทกเท้า ลงไปนอนคั่นกับพื้น เป็นต้น จากการทบทวนวรรณกรรมไม่พบการศึกษาการเพิกเฉยในการลดพฤติกรรมก้าวร้าว แต่พบการศึกษาโดยใช้การเพิกเฉยในการจัดการกับพฤติกรรมไม่มีระเบียบวินัยในเด็ก โดยการให้มารดาใช้การเพิกเฉยในการปรับพฤติกรรมเด็กที่ไม่มีวินัย พบว่าหลังเข้าโปรแกรมเด็กในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมที่มีระเบียบวินัยมากกว่ากลุ่มควบคุม (Forehand, Roberts, Doleys, Hobbs, & Resick, 1976)

3.2 ยุติพฤติกรรม โดยแยกเด็กออกจากสถานการณ์หรือออกคำสั่งให้ยุติพฤติกรรม เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวที่เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น เพื่อเป็นการหยุดพฤติกรรมก้าวร้าวในขณะที่กำลังแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ (Sim et al., 2011) ด้วยการออกคำสั่งให้เด็กหยุดพฤติกรรมและจับเด็กแยกออกจากสถานการณ์นั้น (ชนิสสา, 2551) ใช้เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เช่น ชกต่อย ผลัก กัด ข่วน ตี เตะ กระแทก/วิ่งชนผู้อื่น ดึงผมตัวเอง/ใช้ศีรษะโขกพื้น ขว้างปาหรือทำลายสิ่งของ เป็นต้น

3.3 การลงโทษด้วยการให้สงบอารมณ์ (time out) เป็นการหยุดพฤติกรรมเด็กโดยนำเด็กไปอยู่ในมุมที่เงียบสงบ ไม่มีอุปกรณ์หรือสิ่งของเด็กสนใจเป็นเวลา 2-5 นาทีหรืออาจพิจารณาตามอายุเด็ก คือ 1-2 นาที/อายุเด็ก (ปี) (Pearl, 2009) แต่ไม่ควรใช้เวลาเกิน 5 นาที โดยมีครูหรือผู้ดูแลคอยดูแลอยู่ห่างๆจนครบกำหนดเวลาจึงนำเด็กออกจากมุมนั้นกลับเข้าสู่กิจกรรมปกติ และใช้วิธีการหยุดพฤติกรรมเด็กเช่นเดิมทุกครั้งในกรณีที่เด็กเกิดพฤติกรรมซ้ำๆ เพื่อให้เด็กเกิดการ

เรียนรู้ผลของการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวที่เป็นรูปธรรมและเลิกแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวไปในที่สุด ใช้เมื่อเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่นหรือมีโอกาที่สิ่งของได้รับความเสียหาย เช่น ตี เตะ ต่อย กัด หยิก ผลักผู้อื่น ขว้างปาสิ่งของ เป็นต้น หรือเป็นการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น เช่น พูดเสียงดัง/ตวาด/ตะคอก พูดคำหยาบคายหรือคำทอผู้อื่น ช่มชู้หรือใส่ร้ายผู้อื่น พุดยั่วผู้อื่น หรือเยาะเย้ยหรือพูดเท็จทำให้ผู้อื่นเสียหาย เป็นต้น จากการศึกษาทบทวนงานวิจัยที่ใช้การให้สงบอารมณ์ (time out) ในการจัดการกับพฤติกรรมในเด็กก่อนวัยเรียน พบว่าการให้สงบอารมณ์สามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมทำลาย (disruption) ในเด็กปฐมวัยได้ (Turner & Watson, 1999) และจากการศึกษาเปรียบเทียบการให้สงบอารมณ์เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวระหว่างกลุ่มเด็กปกติที่มีปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวกับเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวจากมีปัญหาทางระบบประสาท พบว่าสามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวได้ในเด็กทั้ง 2 กลุ่ม และลดพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มเด็กปกติได้มากกว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวจากปัญหาทางระบบประสาท (Mace, Page, Ivancic, & O'Brien, 1986)

การประเมินการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

การประเมินการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย ทำให้ทราบข้อมูลและเป็นแนวทางในการดูแลเด็กปฐมวัยเพื่อป้องกันการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวได้ พฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัยหากได้รับการจัดการที่เหมาะสม จะไม่เป็นพฤติกรรมที่ติดตัวต่อไปในอนาคต และยังเป็นส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการประเมินการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย เป็นการประเมินพฤติกรรมการดูแลของผู้ดูแลที่ปฏิบัติต่อเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว ด้วยการใช้แบบสอบถาม มี 2 เครื่องมือ ได้แก่

1. แบบสอบถามการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กวัย 3-5 ปี ของผู้ดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจระพันธ์ (2549) สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ข้อคำถามเป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ดูแลตอบโดยเลือกพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กปฐมวัยที่พบบ่อยมา 1 พฤติกรรม พร้อมระบุการแก้ไขพฤติกรรมนั้นที่ผู้ดูแลเคยใช้ และได้ผล โดยในแบบสอบถามมีการประเมินด้านพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นหัวข้อย่อย แต่เครื่องมือนี้ มีข้อจำกัดในการตอบของผู้ดูแลต้องเขียนรายละเอียดของการแก้ไขพฤติกรรม ผู้ดูแลบางส่วนอาจไม่ยอมเขียนข้อความยาว จึงทำให้ได้ข้อมูลเพียงบางส่วน และอาจเป็นข้อมูลเฉพาะด้านการยับยั้งหรือยุติพฤติกรรม ไม่ครอบคลุมการจัดการด้านการปลุกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสมในการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าว

2. แบบประเมินระดับการเลี้ยงดูของครอบครัว ของคิมและคณะ (Kim, et al., 2011) คัดแปลงมาจากแบบประเมินทักษะการเลี้ยงดูของสแชเฟอร์ (Schaefer, 1965) เป็นคำถามแบบประมาณค่า มีข้อคำถามเกี่ยวกับการเลี้ยงดู 3 ด้าน ได้แก่ การให้ความอบอุ่นและการให้การยอมรับ (warmth/acceptance) การละเลยและการลงโทษ (rejection/punishment) และการอนุญาติและการเพิกเฉย (permissiveness/indifference) จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 148 ข้อ คะแนน 1 เท่ากับ ไม่มีพฤติกรรมนั้น คะแนน 4 เท่ากับ มีพฤติกรรมนั้นเสมอ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราซ 0.86 แบบประเมินนี้ไม่ได้กล่าวถึงค่าคะแนนหรือการแปลผลของคะแนนไว้ จุดด้อยของเครื่องมือนี้คือ ข้อคำถามไม่ครอบคลุมการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือขึ้นจากแนวคิดการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยตามระยะการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวของซิมและคณะ (Sim et al., 2011) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม เนื่องจากมีเครื่องมือในการประเมินการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลน้อยและไม่ครอบคลุมการประเมินในทุกระยะของการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว

สรุปการทบทวนวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยเป็นการแสดงออกที่รุนแรงที่ทำให้เกิดอันตรายหรือเกิดการบาดเจ็บแก่ตนเองหรือผู้อื่นหรือทำให้สิ่งของเสียหาย สามารถพัฒนาและเพิ่มความสามารถขึ้นเมื่ออยู่ในวัยรุ่นและผู้ใหญ่ มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวจากตัวเด็กเองที่เกิดจากพื้นอารมณ์ของเด็กและพัฒนาการที่เพิ่มขึ้น ทั้งด้านร่างกาย ภาษา และการเรียนรู้ และปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งจากมารดาในด้านอายุ การปฏิบัติตัว รวมไปถึงพฤติกรรมและรูปแบบการเลี้ยงดูของผู้เลี้ยงดู ตลอดจนปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยทั้งสิ้น

พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยแสดงออกได้ 2 ทาง คือพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย และพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา โดยพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายเป็นการแสดงออกโดยใช้วิธีในร่างกายนั่นคือการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้น พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายได้แก่ ตี ต่อย กัด ผลัก ดึง ขว้างปาสิ่งของ เป็นต้น และพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายยังแบ่งออกเป็น 3 ด้านย่อย ได้แก่ ด้านทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่น และทำลายสิ่งของ ส่วนพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาเป็นการแสดงออกโดยใช้เสียงหรือคำพูดในการตอบสนองสิ่งกระตุ้น ได้แก่ พุดคำหยาบคาย ตวาด ตะโกน ใช้คำคำ เป็นต้น

การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นการกระทำเพื่อป้องกัน ยับยั้ง ลดหรือหยุด พฤติกรรมก้าวร้าว โดยแบ่งการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวตามระยะของการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การปลุกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสม การยับยั้งเมื่อมีข้อบ่งชี้ของพฤติกรรม ก้าวร้าว และการยุติพฤติกรรมก้าวร้าว สำหรับการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการปลุกฝัง พฤติกรรมก้าวร้าวแบ่งออกเป็นการจัดการเชิงบวกและการจัดการเชิงลบ

พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่เริ่มเกิดขึ้นในช่วงปฐมวัย การจัดการตั้งแต่ช่วง เริ่มต้นจึงเป็นการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมติดตัวไปเมื่อโตขึ้น ลดโอกาส ในการใช้ความรุนแรงในวัยผู้ใหญ่หรือวัยรุ่นได้ อีกทั้งยังช่วยลดงบประมาณในการดูแลรักษาความ บาดเจ็บที่อาจเกิดขึ้นได้จากการใช้ความก้าวร้าวรุนแรง ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวใน เด็กปฐมวัยและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแล ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง ขึ้นจากแนวคิดพฤติกรรมก้าวร้าว (Tremblay, 2008) และแนวคิดการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวใน เด็กปฐมวัยตามระยะการแสดงพฤติกรรม (Sim, et al., 2011) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม เป็น เครื่องมือในการประเมินการพฤติกรรมก้าวร้าวและจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดย ผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research design) เพื่อศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ดูแล ประกอบด้วยครูและผู้ช่วยครูของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2558 จำนวน 395 ราย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ดูแลที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2558 จำนวน 237 ราย ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion criteria) โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัยไม่ต่ำกว่า 6 เดือน
2. กำลังปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

คำนวณจากสถิติผู้ดูแล ที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2558 จำนวน 395 ราย โดยใช้สูตรยามาเน่

(Yamane, 1976) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 พบว่าต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 199 ราย และผู้วิจัยเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อชดเชยกรณีกลุ่มตัวอย่างสูญหาย (ส่องพรรณและสุภาพ, 2549) ร้อยละ 20 เป็นจำนวน 40 ราย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง 239 ราย แต่เนื่องจากผู้ดูแลจำนวน 2 ราย ตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์และไม่สามารถติดตามให้ตอบเพิ่มเติมได้ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามสมบูรณ์และสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 237 ราย

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) (ภาพ 1) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

- 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบล
- 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลเมือง
- 4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนคร

ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2556) ดังนี้

- 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็ก (มีเด็กปฐมวัยไม่เกิน 50 คน)
- 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง (มีเด็กปฐมวัยมากกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 100 คน)

- 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่ (มีเด็กปฐมวัยมากกว่า 100 คน)

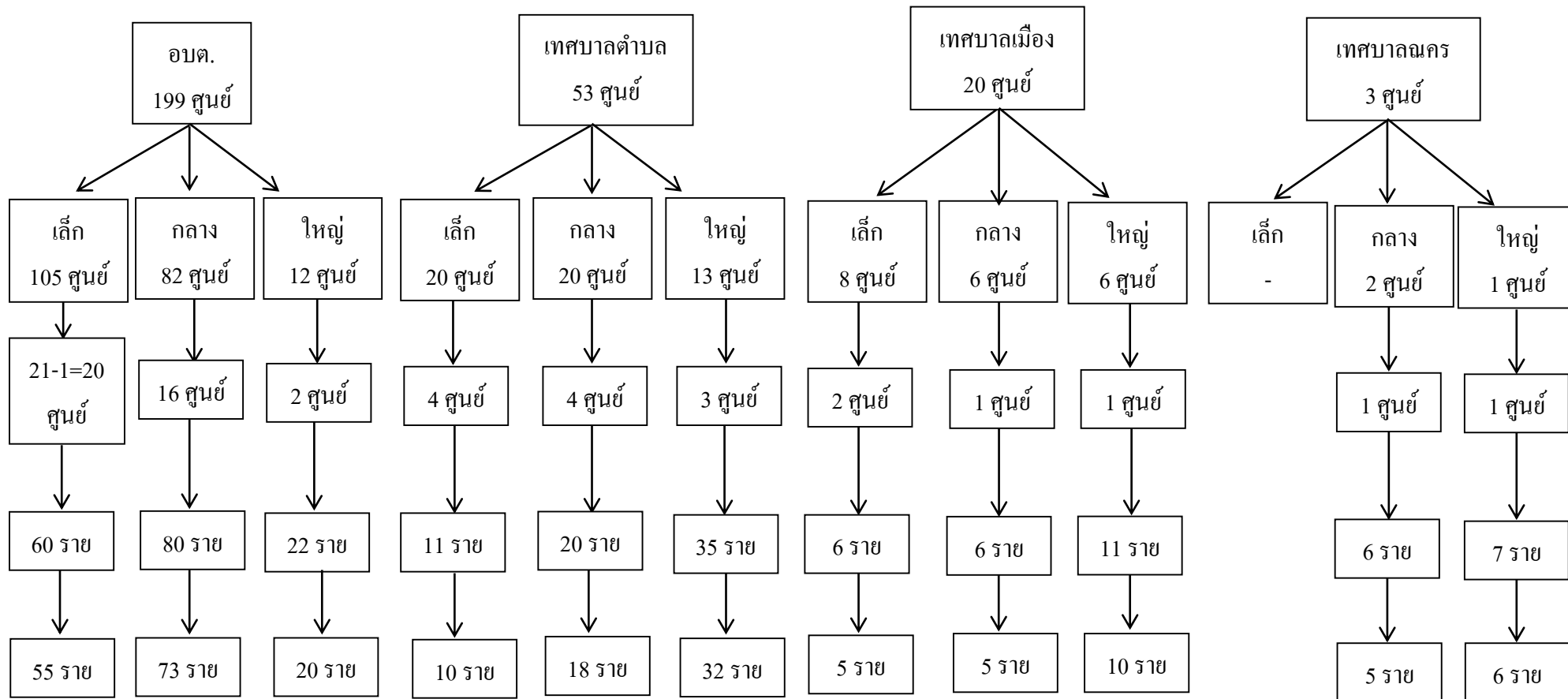
ขั้นที่ 3 กำหนดโควตา (Quota sampling) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละกลุ่ม คือ ร้อยละ 20 ของจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละกลุ่ม ยกเว้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนคร เลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลางและใหญ่ ขนาดละ 1 ศูนย์ เพื่อให้ครอบคลุมขนาดของศูนย์

ขั้นที่ 4 สุ่มรายชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามกำหนดโควตา (Quota sampling)

ขั้นที่ 5 สํารวจจำนวนผู้ดูแลที่มีคุณสมบัติเข้ากลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ โดยมีผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กที่มีจำนวนผู้ดูแล 1 ราย และไม่มีคุณสมบัติเข้ากลุ่มตัวอย่าง จึงตัดศูนย์ออกจากโควตา 1 ศูนย์

ขั้นที่ 6 กำหนดสัดส่วนของผู้ดูแลในแต่ละระดับจากจำนวนผู้ดูแลทั้งหมด เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการในทุกสังกัดและขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นที่ 7 สุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้ดูแล โดยการจับสลากรายชื่อผู้ดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้ตามจำนวนที่ต้องการและครอบคลุมทุกสังกัดและขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยกเว้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนคร เนื่องจากไม่มีศูนย์ขนาดเล็ก

ภาพ 1. แสดงการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแล ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย (Tremblay, 2008) และแนวคิดการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยตามระยะการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว (Sim et al., 2011) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแล ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ดูแล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สาขาการศึกษา สถานภาพสมรส การมีบุตร อายุบุตร ระยะเวลาการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำแหน่งงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับการดูแลเด็กปฐมวัยหรือพฤติกรรมเด็กปฐมวัย แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย (Tremblay, 2008) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วยพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย 2 ทาง ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา มีข้อคำถามทั้งหมด 31 ข้อ โดยข้อที่ 1-30 ให้ตอบว่าในรอบ 2 เดือนที่ผ่านมา ผู้ดูแลพบเห็นพฤติกรรมในข้อเหล่านั้นในระดับใด และข้อที่ 31 เป็นคำถามให้บรรยายตอบว่าพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวอื่นๆหรือไม่อย่างไร สำหรับข้อ 1-30 มีวิธีการให้คะแนน ดังนี้

ไม่พบพฤติกรรม	เท่ากับ	0	คะแนน
พบพฤติกรรมบางวัน	เท่ากับ	1	คะแนน
พบพฤติกรรมเกือบทุกวัน	เท่ากับ	2	คะแนน
พบพฤติกรรมทุกวัน	เท่ากับ	3	คะแนน

จากนั้นนำคะแนนที่ได้ทั้งหมดมารวมกัน คะแนนต่ำสุด คือ 0 คะแนน และคะแนนสูงสุด คือ 90 คะแนน

การแปลผลคะแนนรวมการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยของผู้ดูแล ใช้เกณฑ์ในการแบ่งระดับโดยใช้วิธีการคำนวณตามสูตรอันตรภาคชั้น (ชูศรี, 2553) ดังนี้

$$\text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{90-0}{3}$$

$$= 30$$

ดังนั้น เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายข้อมูลจำแนกแต่ละช่วงย่อยเป็น 3 ระดับ แปลผลโดยกำหนดช่วงคะแนนของการวัด ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 0-30	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย
คะแนนตั้งแต่ 31-60	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ 61-90	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวมาก

การแปลผลคะแนนรายด้านใช้เกณฑ์ในการแบ่งระดับโดยใช้วิธีการคำนวณตามสูตรอันตรภาคชั้น (ชูศรี, 2553) จำแนกแต่ละด้านย่อยเป็น 3 ระดับโดยกำหนดช่วงคะแนนของการวัดได้ ดังนี้

1. พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย มีข้อคำถาม 20 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-20 คะแนนอยู่ระหว่าง 0-60 คะแนน แปลผลโดยกำหนดช่วงคะแนนของการวัด ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 0-20	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย
คะแนนตั้งแต่ 21-40	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ 41-60	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวมาก

1.1 พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายด้านทำร้ายตนเอง มีข้อคำถาม 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-6 คะแนนอยู่ระหว่าง 0-18 คะแนน แปลผลโดยกำหนดช่วงคะแนนของการวัด ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 0-6	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย
คะแนนตั้งแต่ 7-12	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ 13-18	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวมาก

1.2 พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายด้านทำร้ายผู้อื่น มีข้อคำถาม 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7-15 คะแนนอยู่ระหว่าง 0-27 คะแนน แปลผลโดยกำหนดช่วงคะแนนของการวัด ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 0-9	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย
คะแนนตั้งแต่ 10-18	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ 19-27	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวมาก

1.3 พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายด้านทำลายสิ่งของ มีข้อคำถาม 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 16-20 คะแนนอยู่ระหว่าง 0-15 คะแนน แปลผลโดยกำหนดช่วงคะแนนของการวัด ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 0-5	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย
คะแนนตั้งแต่ 6-10	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ 11-15	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวมาก

2. พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา มีข้อคำถาม 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 21-30 คะแนนอยู่ระหว่าง 0-30 คะแนน แปลผลโดยกำหนดช่วงคะแนนของการวัด ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 0-10	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย
คะแนนตั้งแต่ 11-20	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ 21-30	หมายถึง	พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวมาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยตามระยะการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว (Sim et al., 2011) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วยการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าว 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปลุกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสม ด้านการยับยั้งเมื่อมีข้อบ่งชี้ของพฤติกรรมก้าวร้าว และด้านการยุติพฤติกรรมก้าวร้าว มีข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ โดยข้อที่ 1 ถึง 19 เป็นลักษณะคำถามให้เลือกตอบ และข้อที่ 20 เป็นคำถามให้บรรยายตอบว่ามีการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยด้วยวิธีอื่นหรือไม่อย่างไร สำหรับข้อ 1-19 มีวิธีการให้คะแนน ดังนี้

ไม่เคยปฏิบัติ	เท่ากับ	1	คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	เท่ากับ	2	คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	เท่ากับ	3	คะแนน

การแปลผลคะแนนการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแล ใช้เกณฑ์ในการแบ่งระดับโดยใช้วิธีการคำนวณตามสูตรอันดับภาคชั้น (ชูศรี, 2553) โดยจำแนกแต่ละด้านย่อยเป็น 3 ระดับ ได้แก่ น้อย ปานกลาง และมาก ดังนี้

1. การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการปลุกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสม แบ่งออกเป็นการจัดการในเชิงบวกและการจัดการในเชิงลบ ดังนี้

1.1 การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการปลุกฝังพฤติกรรมที่เป็นการจัดการในเชิงบวก มีข้อคำถาม 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 4, 6, และ 10 คะแนนอยู่ระหว่าง 4-12 คะแนน แปลผลโดยกำหนดช่วงคะแนนของการวัด ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 4-6	หมายถึง	มีการจัดการเชิงบวกน้อย
คะแนนตั้งแต่ 7-9	หมายถึง	มีการจัดการเชิงบวกปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ 10-12	หมายถึง	มีการจัดการเชิงบวกมาก

1.2 การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการปลุกฝังพฤติกรรมที่เป็นการจัดการในเชิงลบ มีข้อคำถาม 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5, 7, 9, 11, 14 และ 18 คะแนนอยู่ระหว่าง 6-18 คะแนน แปลผลโดยกำหนดช่วงคะแนนของการวัด ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 6-10	หมายถึง	มีการจัดการเชิงลบน้อย
คะแนนตั้งแต่ 11-14	หมายถึง	มีการจัดการเชิงลบปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ 15-18	หมายถึง	มีการจัดการเชิงลบมาก

2. การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการยับยั้งเมื่อมีข้อบ่งชี้ของพฤติกรรมก้าวร้าว มีข้อคำถาม 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 12, 13 และ 15 คะแนนอยู่ระหว่าง 4-12 คะแนน แปลผลโดยกำหนดช่วงคะแนนของการวัด ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 4-6	หมายถึง	มีการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย
คะแนนตั้งแต่ 7-9	หมายถึง	มีการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ 10-12	หมายถึง	มีการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวมาก

3. การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านคุณุติพฤติกรรมก้าวร้าว มีข้อคำถาม 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 8, 16, 17 และ 19 คะแนนอยู่ระหว่าง 5-15 คะแนน แปลผลโดยกำหนดช่วงคะแนนของการวัด ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 5-8.3	หมายถึง	มีการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย
คะแนนตั้งแต่ 8.4-11.6	หมายถึง	มีการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ 11.7-15	หมายถึง	มีการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวมาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย การตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้ (content validity) และการตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability)

การตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ (content validity)

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยตรวจสอบเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมเด็ก อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลเด็กปฐมวัย และพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัย หลังจากผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้โดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยดังกล่าวมาปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability)

แบบสอบถามการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย และแบบสอบถามการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแล ถูกนำไปทดลองใช้กับผู้ดูแลที่มีคุณสมบัติคล้ายกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา จำนวน 20 คน หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเที่ยงจากความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.93 และ 0.73 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากโครงร่างวิจัยผ่านการพิจารณาด้านจริยธรรมโดยคณะกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์และโครงร่างวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เสนอต่อปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อขออนุญาตในการดำเนินการวิจัย

2. เมื่อได้รับอนุญาตให้ดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการสุ่มเลือก เพื่อแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

3. แนะนำตัว พูดคุยสร้างสัมพันธภาพกับผู้ดูแล ชี้แจงการดำเนินการวิจัยโดยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความสำคัญของการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับ พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการดำเนินการเก็บข้อมูล

4. พิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างก่อนเก็บข้อมูล โดยแจ้งให้ผู้ดูแลทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการให้ข้อมูลและการเข้าร่วมการวิจัย ข้อมูลที่ได้จากผู้ดูแลจะถือเป็นความลับอย่างเคร่งครัด โดยจะมีการระบุข้อมูลโดยใช้รหัสตัวเลข ไม่มีการระบุชื่อหรือที่อยู่ของผู้ดูแล รวมทั้งมีสิทธิที่จะยุติการให้ข้อมูลได้ตลอดเวลาในขณะที่เก็บข้อมูล โดยไม่มีข้อแม้ใดๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ดูแลซักถามเพิ่มเติม และทบทวนตัดสินใจในการเข้าร่วมการวิจัยตามความสมัครใจ

5. เมื่อผู้ดูแลยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยอธิบายการตอบแบบสอบถาม จากนั้นผู้ดูแลตอบแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามการพบเห็น

พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยและแบบสอบถามการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแล

6. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล พบว่าแบบสอบถามจำนวน 7 ฉบับตอบไม่สมบูรณ์ และได้ให้ผู้ดูแลตอบเพิ่มเติมจนได้ข้อมูลที่สมบูรณ์จำนวน 5 ฉบับ อีก 2 ฉบับไม่สามารถติดตามให้ผู้ดูแลตอบเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ได้ เมื่อได้ข้อมูลสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์

7. กล่าวขอบคุณผู้ดูแลที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการศึกษาครั้งนี้ พร้อมกับกล่าวลา

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

พิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัยก่อนเก็บข้อมูล โดยแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการให้ข้อมูลและการเข้าร่วมการวิจัย ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถือเป็นความลับอย่างเคร่งครัด โดยจะมีการระบุข้อมูลโดยใช้รหัสตัวเลข ไม่มีการระบุชื่อหรือที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง และในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้หรือไม่นั้น จะไม่มีผลกระทบใดๆต่อการปฏิบัติงานหรือสวัสดิการต่างๆที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับแต่อย่างใด รวมทั้งมีสิทธิ์ที่จะยุติการให้ข้อมูลได้ตลอดเวลาในขณะที่เก็บข้อมูลโดยไม่มีข้อแม้ใดๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างซักถามเพิ่มเติม และทบทวนตัดสินใจในการเข้าร่วมการวิจัยตามความสมัครใจ

ในขณะที่เก็บข้อมูล มีกลุ่มตัวอย่าง 1 ราย มีภาวะบีบคั้นทางอารมณ์ขณะตอบแบบสอบถามข้อมูลสถานภาพสมรส ผู้วิจัยได้ยุติการดำเนินการวิจัยในกลุ่มตัวอย่างรายนั้นชั่วคราว เปิดโอกาสให้ระบายความรู้สึก ปล่อยโยนให้กำลังใจ และให้ความมั่นใจในการปกปิดเป็นความลับเมื่อกลุ่มตัวอย่างดีขึ้น จึงดำเนินการวิจัยต่อด้วยความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแล โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าพิสัยที่เป็นไปได้ (possible range) ค่าพิสัยที่ได้จากข้อมูล (actual range) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ข้อมูลการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแล โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าพิสัยที่เป็นไปได้ (possible range) ค่าพิสัยที่ได้จากข้อมูล (actual range) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. วิเคราะห์ข้อมูลการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยและข้อมูลการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลที่ได้จากคำถามปลายเปิดด้วยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

5. การทดสอบการกระจายของข้อมูล (normality) พบว่าข้อมูลมีการกระจายไม่เป็นโค้งปกติ ดังนั้นผลการวิจัยจึงถูกนำเสนอด้วยค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์แทนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อศึกษาการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 239 ราย เก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2558 ถึงเดือนมกราคม 2559 โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 239 ชุด และได้รับกลับคืนจำนวน 239 ชุด คิดเป็น 100% แต่พบว่าไม่มีแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ที่ไม่สมบูรณ์ แบบสอบถามที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 237 ชุด คิดเป็น 99% ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยายตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 การพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Md) ค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IQR) และระดับการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าว

ส่วนที่ 3 การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Md) ค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IQR) และระดับการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 96.2) อายุอยู่ในช่วง 35-44 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 39.7) รองลงมา คือ ช่วงอายุ 25-34 ปี (ร้อยละ 34.2) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 67.7) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 72.2) และมีบุตร (ร้อยละ 67.9) ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานใน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากกว่า 5 ปี (ร้อยละ 70.9) และมีตำแหน่งครูผู้ดูแล (ร้อยละ 54.4) ในด้าน
 ประสบการณ์การอบรมในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา พบว่าเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการดูแลเด็กปฐมวัย
 หรือพฤติกรรมเด็กปฐมวัย (ร้อยละ 74.7) (ตาราง 1)

ตาราง 1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ($N = 237$)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	9	3.8
หญิง	228	96.2
อายุ (ปี) ($M = 38, SD = 8.36, \min = 23, \max = 58$)		
น้อยกว่า 25 ปี	5	2.1
25-34 ปี	81	34.2
35-44 ปี	94	39.7
45-54 ปี	49	20.7
55 ปีขึ้นไป	8	3.3
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	9	3.8
อนุปริญญา/ปวส.	8	3.4
ปริญญาตรี	189	79.7
ปริญญาโท	31	13.1
สาขาการศึกษา		
การศึกษาปฐมวัย	149	67.7
สาขาอื่นๆ	71	32.3
สถานภาพสมรส		
โสด	50	21.0
สมรส	171	72.2
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	16	6.8

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การมีบุตร		
ไม่มี	76	32.1
มี	161	67.9
อายุบุตร		
อายุ 0-6 ปี	70	43.5
อายุมากกว่า 6 ปี	91	56.5
ระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นผู้ดูแล (ปี) ($Md = 8, IQR = 7.0, \min = 1, \max = 28$)		
น้อยกว่า 2 ปี	18	7.6
2-5 ปี	51	21.5
มากกว่า 5 ปี	168	70.9
ตำแหน่งงาน		
ครูผู้ดูแลเด็ก	129	54.4
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก	108	45.6
ประสบการณ์การอบรมในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา		
ไม่เคยอบรม	47	19.8
เคยอบรม	190	80.2
เรื่องที่อบรม		
พฤติกรรมเด็กหรือการดูแลเด็กปฐมวัย	142	74.7
อื่นๆ	48	25.3

ส่วนที่ 2 การพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Md) ค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IQR) และระดับการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าว

กลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานเป็นผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่พบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยในระดับน้อย

(ร้อยละ 79.75) รองลงมาพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับปานกลาง (ร้อยละ 17.72) และพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับมาก (ร้อยละ 2.53) (ตาราง 2)

ตาราง 2

ระดับการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี (N = 237)

พฤติกรรมก้าวร้าว	จำนวน	ร้อยละ
ระดับน้อย (1-30 คะแนน)	189	79.75
ระดับปานกลาง (31-60 คะแนน)	42	17.72
ระดับมาก (61-90 คะแนน)	6	2.53

การพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($Md = 16$, $IQR = 17.0$) เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาอยู่ในระดับน้อย ($Md = 11$, $IQR = 11.0$ และ $Md = 6$, $IQR = 6.0$) และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายด้านย่อยพบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ได้แก่ ด้านทำร้ายตนเอง ($Md = 1$, $IQR = 3.0$) ทำร้ายผู้อื่น ($Md = 7$, $IQR = 6.0$) และทำลายสิ่งของ ($Md = 3$, $IQR = 4.0$) (ตาราง 3)

ตาราง 3

ค่าพิสัยที่เป็นไปได้ (possible range) ค่าพิสัยที่ได้จากข้อมูล (actual range) ค่ามัธยฐาน (Md) ค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IQR) และระดับการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยรายด้าน

การพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าว	Possible range	Actual range	Md	IQR	ระดับ
พฤติกรรมก้าวร้าวโดยรวม	0-90	1-77	16	17.0	น้อย
พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย	0-60	0-49	11	11.0	น้อย
ทำร้ายตนเอง	0-18	0-16	1	3.0	น้อย
ทำร้ายผู้อื่น	0-27	0-27	7	6.0	น้อย
ทำลายสิ่งของ	0-15	0-15	3	4.0	น้อย
พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา	0-30	0-30	6	6.0	น้อย

พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยรายชื่อที่พบบ่อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผลัก
ผู้อื่น (ร้อยละ 89.5) รองลงมาคือ หยิก/ข่วน (ร้อยละ 72.6) และพุดหยาบคาย (ร้อยละ 71.3)

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายรายชื่อที่พบบ่อย 3 อันดับในแต่ละด้านย่อย
พบว่าด้านทำร้ายตนเอง ได้แก่ เม้มปาก/กัดริมฝีปากตัวเองเมื่อไม่พอใจ (ร้อยละ 47.3) นอนคั่นกับ
พื้น (ร้อยละ 38.0) และกระแทกเท้า (ร้อยละ 36.7) ด้านทำร้ายผู้อื่น ได้แก่ ผลัก (ร้อยละ 89.5) หยิก/
ข่วน (ร้อยละ 72.6) และขว้างปาสิ่งของใส่ผู้อื่น (ร้อยละ 65.4) ด้านทำลายสิ่งของ ได้แก่ โยนสิ่งของ
(ร้อยละ 62.4) ขว้างปา (ร้อยละ 61.6) และฉีก (ร้อยละ 51.1)

สำหรับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาที่พบบ่อย 3 อันดับ ได้แก่ พุดหยาบคาย
(ร้อยละ 71.3) พุดเสียงดัง/ตวาด/ตะโกน/โต้เถียง (ร้อยละ 66.7) และพุดล้อเลียนผู้อื่น (ร้อยละ 59.1)

พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายที่พบน้อยมาก ได้แก่ ตี/ชกตัวเอง/เอาศีรษะโขกพื้น
(ร้อยละ 8.0) ค้างคัม/ข่วนหน้าตัวเอง (ร้อยละ 10.5) และกัดฟัน/กัดตัวเอง (ร้อยละ 15.2) (ตาราง 4)

ตาราง 4

ความถี่และร้อยละของการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยรายข้อ (N = 237)

พฤติกรรมเด็ก	ความถี่และร้อยละ							
	พบพฤติกรรม		บางวัน		เกือบทุกวัน		ทุกวัน	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย								
ทำร้ายตนเอง								
1. เม้มปาก/กักริมฝีปาก/แสดงท่าทางไม่พอใจ	112	47.3	84	35.4	19	8.0	9	3.8
2. นอนดิ้นกับพื้น	90	38.0	49	20.7	24	10.1	17	7.2
3. กระแทบเท้า	87	36.7	47	19.8	26	11.0	14	5.9
4. กัดฟัน/กัดตัวเอง	36	15.2	28	11.8	3	1.3	5	2.1
5. ดึงผม/ข่วนหน้าตัวเอง	25	10.5	18	7.6	5	2.1	2	0.8
6. ตี/ชกตัวเอง/เอาศีรษะ โขกพื้น	19	8.0	13	5.5	6	2.5	0	0.0
ทำร้ายผู้อื่น								
1. ผลัก	212	89.5	127	53.6	45	19.0	40	16.9
2. หยิก/ข่วน	172	72.6	115	48.5	34	14.3	23	9.7
3. ขว้างปาสิ่งของ	155	65.4	100	42.2	30	12.7	25	10.5

ตาราง 4 (ต่อ)

พฤติกรรมเด็ก	ความถี่และร้อยละ							
	พบพฤติกรรม		บางวัน		เกือบทุกวัน		ทุกวัน	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ทำลายสิ่งของ								
1. โยน	148	62.4	94	39.7	33	13.9	21	8.9
2. ขว้างปา	146	61.6	90	38.0	37	15.6	19	8.0
3. ฉีก	121	51.1	83	35.0	20	8.4	18	7.6
พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา								
1. พูดคำหยาบคาย	169	71.3	118	49.8	36	15.2	15	6.3
2. พูดเสียงดัง/ตวาด/ตะโกน/โต้เถียง	158	66.7	92	38.8	39	16.5	27	11.4
3. พูดล้อเลียนผู้อื่น	140	59.1	88	37.1	39	16.5	13	5.5

พฤติกรรมก้าวร้าวอื่นๆที่ผู้ดูแลพบเห็น ได้แก่ กำมือแน่นแนบข้างลำตัว (ร้อยละ 4.64) จ้องหน้า/ทำตาแข็ง (ร้อยละ 2.95) ปฏิบัติในสิ่งที่ห้าม (ร้อยละ 2.53) ก้มหน้า/ไม่สบตา (ร้อยละ 1.69) และยืงนั่งทำตาเหลือก (ร้อยละ 0.84) (ตาราง 5)

ตาราง 5

ความถี่และร้อยละของการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวอื่นๆในเด็กปฐมวัย

พฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
กำมือแน่นแนบข้างลำตัว	11	4.64
จ้องหน้า/ทำตาแข็ง	7	2.95
ปฏิบัติในสิ่งที่ห้าม	6	2.53
ก้มหน้า/ไม่สบตา	4	1.69
ยืงนั่งทำตาเหลือก	2	0.84

ส่วนที่ 3 การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Md) ค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IQR) และระดับการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติงานผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยในระดับมาก ร้อยละ 78.8 รองลงมาจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับปานกลาง ร้อยละ 20.8 และมีเพียง 1 รายที่มีการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 0.4 (ตาราง 6)

การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลรายด้าน พบว่า การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการปลุกฝั่งพฤติกรรมที่เหมาะสม แบ่งออกเป็นการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเชิงบวกอยู่ในระดับมาก ($Md = 12, IQR = 1.0$) และการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเชิงลบอยู่ในระดับน้อย ($Md = 9, IQR = 2.0$) สำหรับด้านการยับยั้งเมื่อมีข้อบ่งชี้ของพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับมาก ($Md = 11, IQR = 3.0$) และการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการยุติพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับปานกลาง ($Md = 10, IQR = 2.0$) (ตาราง 7)

ตาราง 6

ระดับการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี (N = 237)

การจัดการพฤติกรรมเด็ก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (19-31 คะแนน)	1	0.4
ระดับปานกลาง (32-44 คะแนน)	49	20.8
ระดับมาก (45-57 คะแนน)	187	78.8

ตาราง 7

ค่าพิสัยที่เป็นไปได้ (possible range) ค่าพิสัยที่ได้จากข้อมูล (actual range) ค่ามัธยฐาน (Md) ค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (IQR) และระดับการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกรายด้าน (N = 237)

การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าว	Possible range	Actual range	Md	IQR	ระดับ
ด้านการปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสม					
การจัดการเชิงบวก	4-12	7-12	12	1.0	มาก
การจัดการเชิงลบ	6-18	6-15	9	2.0	น้อย
ด้านการยับยั้งเมื่อมีข้อบ่งชี้ของพฤติกรรม					
ก้าวร้าว	4-12	6-12	11	3.0	มาก
ด้านการยุติพฤติกรรมก้าวร้าว					
	5-15	5-14	10	2.0	ปานกลาง

การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแลรายข้อ พบว่าการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวที่ผู้ดูแลใช้มากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ ฝึกรายยาทาในการเข้าสังคม การรอคอย และ ความมีระเบียบวินัยในการทำกิจวัตรประจำวัน (ร้อยละ 95.8) จัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการให้อภัย การขอโทษ การช่วยเหลือผู้อื่น ความเมตตากรุณา และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผ่านการเล่านิทาน (ร้อยละ 84.8) และฝึกทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น (ร้อยละ 84.0)

เมื่อพิจารณาการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการปลุกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสม
ในเชิงลบรายชื่อ พบว่าผู้ดูแลบางส่วนยังปฏิบัติ แต่น้อยมาก 3 อันดับ ได้แก่ ชูว่าจะทำโทษหากเด็ก
ไม่เชื่อฟัง (ร้อยละ 13.5) จัดกิจกรรมที่มีการต่อสู้โดยใช้กำลัง (ร้อยละ 3.8) และผลอใช้คำหยาบหรือ
คำสบถเมื่อไม่พอใจ (ร้อยละ 2.1) (ตาราง 8)

ตาราง 8

ความถี่และร้อยละของการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลรายชื่อ (N = 237)

พฤติกรรมการจัดการ	ระดับการปฏิบัติ					
	ไม่เคยปฏิบัติ		ปฏิบัติบางครั้ง		ปฏิบัติบ่อยครั้ง	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านปลูกฝังพฤติกรรมเหมาะสม						
1. ฝึกมารยาทในการเข้าสังคม การรอคอย และความมีระเบียบวินัย ในการทำกิจวัตรประจำวัน	1	0.4	9	3.8	227	95.8
2. จัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการให้อภัย การขอโทษ การช่วยเหลือผู้อื่น ความเมตตากรุณา และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ผ่านการเล่านิทาน	2	0.8	34	14.4	201	84.8
3. ฝึกทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นเพื่อให้ได้รู้จักควบคุม อารมณ์เมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น	4	1.7	34	14.3	199	84.0
4. ชูว่าจะทำโทษเด็ก ถ้าไม่เชื่อฟัง	54	22.8	151	63.7	32	13.5
5. จัดกิจกรรมที่มีการต่อสู้โดยใช้กำลังรุนแรง เช่น ชกมวย	207	87.3	21	8.9	9	3.8
6. เผลอพูดคำหยาบหรือใช้คำสบถ เมื่อไม่พอใจ ขณะอยู่ที่ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	202	85.2	30	12.7	5	2.1

ตาราง 8 (ต่อ)

พฤติกรรมการจัดการ	ระดับการปฏิบัติ					
	ไม่เคยปฏิบัติ		ปฏิบัติบางครั้ง		ปฏิบัติบ่อยครั้ง	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านยับยั้งเมื่อมีข้อบ่งชี้ของพฤติกรรม						
1. แสดงความชื่นชม เมื่อเด็กสามารถยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าวได้	7	3.0	48	20.2	182	76.8
2. เบี่ยงเบนความสนใจ ขณะเด็กมีอาการโกรธ ด้วยการชักชวนให้เด็กเล่นของเล่นที่ชอบ	15	6.3	64	27.0	158	66.7
ด้านยุติพฤติกรรม						
1. ยุติพฤติกรรมก้าวร้าวเด็กโดยการแยกเด็กออกจากสถานการณ์	13	5.5	89	37.5	135	57.0
2. ยุติพฤติกรรมก้าวร้าวเด็กโดยการนำเด็กไปอยู่ในมุมที่เงียบสงบเป็นเวลา 2-5 นาที	27	11.4	127	53.6	83	35.0

การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวอื่นๆที่ผู้ดูแลใช้ได้แก่ สร้างข้อตกลงร่วมกัน (ร้อยละ 14.78) พุดคุยด้วยคำพูดไพเราะอ่อนหวาน (ร้อยละ 10.13) พุดคุยโดยใช้เหตุผล (ร้อยละ 9.28) จัดให้เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมาอยู่ใกล้ครู (ร้อยละ 8.44) และให้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ่อยๆ (ร้อยละ 7.17) (ตาราง 9)

ตาราง 9

ความถี่และร้อยละของวิธีอื่นๆที่ผู้ดูแลใช้ในการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

การจัดการ	จำนวน	ร้อยละ
สร้างข้อตกลงร่วมกัน	35	14.78
พุดคุยด้วยคำพูดไพเราะอ่อนหวาน	24	10.13
พุดคุยโดยใช้เหตุผล	22	9.28
จัดให้เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมาอยู่ใกล้ครู	20	8.44
ให้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ่อยๆ	17	7.17

การอภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า การพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยของผู้ดูแลโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($Md = 16, IQR = 17.0$) เมื่อจำแนกการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวรายด้าน พบว่าการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและทางวาจาอยู่ในระดับน้อย ($Md = 11, IQR = 11.0$ และ $Md = 6, IQR = 6.0$ ตามลำดับ) และเมื่อวิเคราะห์การพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายด้านย่อย พบว่าอยู่ในระดับน้อยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทำร้ายตนเอง ($Md = 1, IQR = 3.0$) ด้านทำร้ายผู้อื่น ($Md = 7, IQR = 6.0$) และด้านทำลายสิ่งของ ($Md = 3, IQR = 4.0$) การที่เด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและทางวาจาออกมาบ้าง แต่พบน้อยเนื่องจากเด็กวัยนี้มีข้อจำกัดด้านภาษาในการสื่อสารและขาดทักษะการควบคุมอารมณ์ เมื่อไม่พอใจจึงอาจแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมา ซึ่งพฤติกรรมก้าวร้าวนี้อาจพบได้ในช่วงเริ่มต้นของเด็กปฐมวัย โดยเด็กจะมีอาการร้องอาละวาด (temper tantrum) (Potegal, & Davidson, 2003) นอนคืนกับพื้น หรือทุบตีผู้อื่นออกมาให้พบเห็นได้บ้าง แต่ไม่รุนแรงและไม่มากนัก โดยในการศึกษาคั้งนี้พบพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด็กแสดงออกมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ผลักผู้อื่น (ร้อยละ 89.5) หยิก/ข่วนผู้อื่น (ร้อยละ 72.6) และพุดหยาบคาย (ร้อยละ 71.3) ประกอบกับผลการศึกษาในคั้งนี้พบว่าผู้ดูแลใช้วิธีการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้าน

การปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสมในเชิงบวกและด้านการยับยั้งเมื่อมีข้อบ่งชี้ของพฤติกรรมก้าวร้าว อยู่ในระดับมาก ($Md = 12, IQR = 1.0$ และ $Md = 11, IQR = 3.0$ ตามลำดับ) จึงแสดงว่าผู้ดูแลใช้วิธีการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวที่ถูกต้องเหมาะสมกับเด็กวัยนี้ ส่งผลให้เด็กเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสมไปปฏิบัติ ทำให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวให้เห็น ได้น้อย นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าผู้ดูแลส่วนใหญ่จบการศึกษาในสาขาการศึกษาปฐมวัย (ร้อยละ 67.7) เหตุผลดังกล่าวอาจทำให้ผู้ดูแลมีความรู้ความสามารถและสามารถจัดการกับพฤติกรรมก้าวร้าวได้เป็นอย่างดี ประกอบกับผู้ดูแลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเป็นผู้ดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากกว่า 5 ปี (ร้อยละ 70.9) และมีประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการดูแลเด็กปฐมวัยในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา (ร้อยละ 74.7) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัยโดยตรง สอดคล้องกับการศึกษาของอรุณ (2550) พบว่าผู้ดูแลที่มีประสบการณ์ได้รับการอบรมหลักสูตรการดูแลเด็กต่างกัน มีพฤติกรรมดูแลเด็กต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับการศึกษาของกชกร (2551) พบว่าระยะเวลาปฏิบัติงานและการได้รับการสนับสนุนเพื่อพัฒนาตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทผู้ดูแลเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.19$ และ 0.51 ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ดูแลส่วนใหญ่มีบุตร (ร้อยละ 67.9) ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ดูแลมีประสบการณ์ตรงในการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กจากประสบการณ์ที่ผ่านมา และอาจนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยร่วมด้วย

นอกจากนี้มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของสำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2556) และนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัยของสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา (สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2547) กำหนดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ส่งผลให้ผู้ดูแลมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็กปฐมวัย รวมไปถึงส่งเสริมให้ผู้ดูแลจัดการกับปัญหาพฤติกรรมของเด็กในทุกด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของกชกร (2551) พบว่านโยบายการดูแลเด็กปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของบุคลากรผู้ดูแลเด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.45$) อีกทั้งการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสมในเชิงบวกยังสามารถใช้ได้กับเด็กทุกคน (Universal) ไม่ได้เฉพาะเจาะจงในเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเท่านั้น (Sim, et al., 2011) เพื่อป้องกันและลดโอกาสในการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กในความดูแลทุกราย โดยเน้นการจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้และฝึกทักษะการอยู่

ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ผู้ดูแลจึงเลือกใช้วิธีการจัดการด้านนี้ในระดับมาก ซึ่งจากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าการจัดการที่ผู้ดูแลใช้มากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ ฝึกมารยาทในการเข้าสังคม การรอคอย และความมีระเบียบวินัยในการทำกิจกรรมประจำวัน รองลงมาคือจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการให้อภัย การขอโทษ การช่วยเหลือผู้อื่น ความเมตตากรุณา และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผ่านการเล่านิทาน และฝึกทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการจัดการด้านการปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสมในเชิงบวกทั้งสิ้น สำหรับพฤติกรรมก้าวร้าวอื่นๆที่ผู้ดูแลพบเห็นที่รายงานจากคำถามปลายเปิด ได้แก่ กำมือแน่นแน่นข้างลำตัว (ร้อยละ 4.64) จ้องหน้า/ทำตาแข็ง (ร้อยละ 2.95) ปฏิบัติในสิ่งที่ห้าม (ร้อยละ 2.53) ก้มหน้า/ไม่สบตา (ร้อยละ 1.69) และยืนนิ่งทำตาเหลือก (ร้อยละ 0.84) อาจเนื่องมาจากเด็กวัยนี้ยังขาดทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ประกอบกับเด็กมักยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และคิดว่าตนเองสามารถควบคุมทุกสิ่งได้ เมื่อรู้สึกไม่พอใจหรือคับข้องใจจึงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมา (นิตยา, 2543)

การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสมในเชิงลบพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($Md = 9, IQR = 2.0$) อาจเนื่องมาจากผู้ดูแลส่วนใหญ่มีประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กปฐมวัยหรือการดูแลเด็กปฐมวัยในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการเพิ่มความเข้าใจในการดูแลเด็กกลุ่มนี้ ทำให้ผู้ดูแลมีการจัดการในเชิงลบน้อย แต่ยังมีบางพฤติกรรมที่ยังมีผู้ดูแลใช้จัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยในบางครั้ง ได้แก่ วิธีขู่ว่าจะทำโทษหากเด็กไม่เชื่อฟัง (ร้อยละ 13.5) ลงโทษเด็กด้วยการดูดำหนี หรือออกคำสั่งด้วยเสียงดัง (ร้อยละ 1.7) และลงโทษด้วยการตี (ร้อยละ 0.8) อาจเนื่องมาจากเด็กมีพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น แล้วใช้วิธีการจัดการพฤติกรรมแบบอื่นไม่ได้ผล (ศิริกุลและปราณี, 2550) ทำให้ผู้ดูแลต้องใช้การจัดการในเชิงลบเพื่อยุติพฤติกรรมก้าวร้าว นั้น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ว่าเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้โดยเด็ดขาด

การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะหลังแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับปานกลาง ($Md = 10, IQR = 2.0$) การจัดการในระยะนี้เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ได้รับการยอมรับ วิธีการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าว เช่น การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าวที่ไม่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บ (การกรีดร้อง โวยวาย กระที่บเท้า เป็นต้น) สำหรับเด็กที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวที่เสี่ยงต่อการได้รับบาดเจ็บผู้ดูแลจะจัดการโดยวิธีจับเด็กแยกออกมาจากสถานการณ์และให้เด็กสงบอารมณ์ (time out) สอดคล้องกับรายงานพบว่า การสงบอารมณ์ (time out) สามารถลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในเด็กปฐมวัยได้ (Bostow & Bailey, 1969) และสอดคล้องกับรายงานที่เปรียบเทียบการใช้วิธีสงบอารมณ์จัดการพฤติกรรมก้าวร้าวระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีปัญหาทางระบบประสาท พบว่าวิธีสงบอารมณ์สามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กทั้ง 2

กลุ่ม และสามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปกติได้มากกว่าเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวจากปัญหาทางระบบประสาท (Mace, et al., 1986)

ส่วนการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวอื่นๆที่ได้จากคำถามปลายเปิดพบว่าผู้ดูแลใช้วิธีการจัดการมากที่สุด คือ สร้างข้อตกลงร่วมกัน (ร้อยละ 14.78) ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กปฐมวัย การจัดการพฤติกรรมโดยวิธีสร้างข้อตกลงร่วมกัน เป็นวิธีที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองเป็นผู้มีสิทธิ์เลือกในข้อตกลงนั้น และมีโอกาสที่เด็กจะทำตามข้อตกลงได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้เด็กควบคุมตนเองและมีทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาของ จีระพันธ์ (2549) พบว่าการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยที่ผู้ดูแลใช้ เป็นวิธีที่สามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปีได้ นอกจากนี้วิธีการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ดูแลที่ตอบคำถามปลายเปิด ได้แก่ พูดคุยด้วยคำพูดไพเราะอ่อนหวาน (ร้อยละ 10.13) และพูดคุยโดยใช้เหตุผล (ร้อยละ 9.28) เด็กปฐมวัยมักมีปัญหาในการสื่อสารบอกความต้องการ ดังนั้นการพูดคุยด้วยเหตุผลที่เข้าใจง่ายและใช้คำที่สุภาพจะทำให้เด็กเรียนรู้ทักษะการสื่อสารและการแก้ปัญหาในสังคม (Sim, et al., 2011) อีกทั้งการสนับสนุนให้เด็กได้บอกความต้องการในทางที่เหมาะสม เพื่อลดโอกาสในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กได้ และผู้ดูแลยังใช้วิธีจัดให้เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมาอยู่ใกล้ครู (ร้อยละ 8.44) และให้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ่อยๆ (ร้อยละ 7.17) เพื่อฝึกทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เนื่องจากเป็นช่วงแรกในการเป็นส่วนหนึ่งในสังคมของเด็ก อาจมีปัญหาในการปรับตัวและการเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การฝึกให้เด็กมีทักษะในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น และคอยดูแลใกล้ชิดเพื่อให้คำแนะนำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม จะช่วยลดโอกาสในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research design) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 237 ราย ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2558 ถึงเดือนมกราคม 2559

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยและแบบสอบถามการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแล ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย (Tremblay, 2008) และแนวคิดการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยตามระยะการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว (Sim et al., 2011) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติคล้ายกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา จำนวน 20 คน คำนวณหาค่าความเที่ยงจากความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ของเครื่องมือ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.93 และ 0.73 ตามลำดับ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 35-44 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสและมีบุตร และมีประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับการดูแลเด็กปฐมวัยหรือพฤติกรรมเด็กปฐมวัยในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา ในส่วนของพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า

1. การพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($Md = 16, IQR = 17.0$) โดยผู้ดูแลพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวรายด้านทางกายและทางวาจาอยู่ในระดับน้อย ($Md = 11, IQR = 11.0$ และ $Md = 6, IQR = 6.0$ ตามลำดับ) เมื่อวิเคราะห์การพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายด้านย่อยพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ได้แก่

ด้านทำร้ายตนเอง ($Md = 1, IQR = 3.0$) ด้านทำร้ายผู้อื่น ($Md = 7, IQR = 6.0$) และด้านทำลายสิ่งของ ($Md = 3, IQR = 4.0$)

2. การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า

2.1 การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการปลุกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสม แบ่งออกเป็นการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเชิงบวกอยู่ในระดับมาก ($Md = 12, IQR = 1.0$) และการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเชิงลบอยู่ในระดับน้อย ($Md = 9, IQR = 2.0$)

2.2 การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการยับยั้งเมื่อมีข้อบ่งชี้ของพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับมาก ($Md = 11, IQR = 3.0$)

2.3 การจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวด้านการยุติพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับปานกลาง ($Md = 10, IQR = 2.0$)

ข้อจำกัดในการวิจัย

ระดับการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยของผู้ดูแลอาจแตกต่างกัน เนื่องจากจำนวนเด็กที่อยู่ในความดูแลไม่เท่ากัน และการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้ดูแลเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นเพียงการศึกษากลุ่มเดียวที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก อย่างไรก็ตาม ยังคงมีกลุ่มอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก เช่น พ่อ แม่ ญาติ ผู้ดูแลที่ควรมีการศึกษา ซึ่งสามารถทำให้เข้าใจพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยได้รอบด้านมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษานี้มีจุดเด่นคือ กลุ่มผู้ดูแลมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัยในชีวิตประจำวันเป็นระยะเวลาานาน วันละ 6 ชั่วโมง และมีบทบาทสำคัญในการดูแลไม่น้อยไปกว่าพ่อแม่ หรือญาติผู้เลี้ยงดูเด็ก ประกอบด้วยผู้ดูแลมีทักษะในการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยมากกว่า 5 ปี มีสถานภาพสมรสและมีบุตร จบการศึกษาในหมวดวิชาชีพ โดยเฉพาะสาขาปฐมวัย และการผ่านการอบรมเกี่ยวกับพฤติกรรมและการดูแลเด็กปฐมวัย ทำให้ผลการศึกษาที่ออกมาสามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ดูแลได้อย่างน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแล เพื่อป้องกันการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ด้านการบริหารการพยาบาล เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารของสถานดูแลเด็ก ในการหาแนวทางการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลที่ถูกต้องเหมาะสม

3. ด้านการศึกษา เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดอบรมเพื่อให้ผู้ดูแลตระหนักถึงการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา การพบเห็นและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าว ใน พ่อ แม่ หรือ ญาติผู้ดูแล ร่วมด้วย โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อค้นหาปัญหา และประเด็นที่ไม่สามารถพบจากการใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว

2. ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีต่างๆ เช่น การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) ณ สถานดูแลเด็ก เนื่องจากอาจทำให้ค้นพบประเด็นเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย และการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ดูแลได้รอบด้านยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการเก็บข้อมูล โดยการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมทำได้ง่าย และมีโอกาสเกิดอารมณ์ร่วมน้อย อีกทั้งระยะเวลาในการเก็บข้อมูลสั้นกว่าวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

- กชกร วัชรสุนทรกิจ, วิมาลา ชโยดม, ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน, และอรพิน กฤษณเกรียงไกร. (2551). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม*, 31(3), 70-79.
- กระทรวงมหาดไทย สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักงาน. (2556). *มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต.* ค้นจาก http://www.dla.go.th/work/e_book/eb1/std210550/0/0.htm
- กระทรวงยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, สำนักงาน. (2557). *รายงานสถิติประจำปี 2557.* ค้นจาก <http://www.djop.go.th/home>
- กระทรวงยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, สำนักงาน. (2559). *ยอดสะสมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ 10 อันดับ.* ค้นจาก <http://www2.djop.moj.go.th/warroom2/warroom4-5.htm>
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, สำนักงาน. (2547). *สถิติการเข้ารับบริการการศึกษาของเด็กไทย.* ค้นจาก <http://admin.e-library.onecapps.org/Book/421.pdf>
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2550). *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559.* กรุงเทพมหานคร: วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- จีระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2549). การแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กวัย 3-5 ปี ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 35(2), 30-45.
- ณรงค์ศักดิ์ ตีสจันทร์. (2545). *การลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยการใช้เทคนิคการเสริมแรงแบบการเพิ่มพฤติกรรมอื่นที่พึงประสงค์ (DRA) และเทคนิคการเสริมแรงแบบยี่ดเวลา (DRL).* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ชนิสา เวชวิรุฬห์. (2551). ทำอย่างไรเมื่อวิธี time-out ดูเหมือนไม่ได้ผล. *วารสารราชานุกูล*, 23(2), 62-64.

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัยวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โพรเกรสซิฟ.
- นราวดี นิกภาพฤษ์. (2548). *ผลการใช้กิจกรรมศิลปะและแรงเสริมทางสังคมเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นิตยา คชภักดี . (2543). *ขั้นตอนการพัฒนาของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ปฏิสนธิถึง 5 ปี*. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.
- นุชพรรณ คงถาวร. (2552). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- บงอร เทพเทียน, และปิยฉัตร ตระกูลวงษ์. (2550). *การดูแลเด็กปฐมวัยของประเทศไทย. วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา, 5(3), 117-128.*
- บุษยา จอมแก้ว. (2553). *ผลของวิธีการเบี่ยงเบนความสนใจที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย*. วิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล, และสุภาพ นัทรารักษ์. (2549). *การออกแบบการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรพิมล ดานะ, และสุวีร์ ศิวะแพทย์. (2556). *ผลของกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือและเทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย*. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา, 7(2), 82-95.*
- ภัททิยา ฤกษ์ณะพันธ์. (2540). *ผลของการใช้กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมที่มีต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ลัดดา เหมาะสุวรรณ, ศิริกุล อิศรานุรักษ์, นิชา เรืองดารากานนท์, สุธรรม นันทมงคลชัย, ภัทรา สง่า, กัลยา นิตีเรื่องจรัส..... จิราพร ชมพิกุล. (2547). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย: ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ*. กรุงเทพมหานคร: เอกสารหาดีใหญ่.
- ลดาวัลย์ ประทีปชัยกูร. (2546). *การพยาบาลเพื่อส่งเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: สามเจริญพานิชย์.

- ศิริกุล อิศรานุรักษ์, และปราณี สุทธิสุขนซ์. (2550). การอบรมเลี้ยงดูเด็ก. *วารสารสาธารณสุขและ
การพัฒนา*, 5(1), 105-118.
- อรุณ แสงแก้ว. (2550). *พฤติกรรมการดูแลเด็กของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก*. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,
กรุงเทพมหานคร.
- อัจฉิมา ศิริพิบูลย์ผล. (2554). พฤติกรรมเด็กปรับเปลี่ยนได้ เรียนรู้และเข้าใจพฤติกรรมเด็ก ตอนที่ 1
พฤติกรรมนี้มาจากไหน. *วารสารราชานุกูล*, 26(3), 74-77.
- Achenbach, T. (1991a). *Teacher's report form*. Retrieved from
[http://www.unc.edu/depts/sph/longscan/pages/measures/Ages12to14/writeups/A
ge%2012%20and%2014%20Teacher%20Report%20Form%20FINAL%20\(Publ
ic%20Site\).pdf](http://www.unc.edu/depts/sph/longscan/pages/measures/Ages12to14/writeups/Age%2012%20and%2014%20Teacher%20Report%20Form%20FINAL%20(Public%20Site).pdf)
- Achenbach, T. (1991b). *Child behavior checklist for ages 1½-5*. Retrieved from
<http://www.aseba.org/forms/preschoolcbcl.pdf>
- Baldwin, R. (2012). *Change trajectories of externalizing behavior in young children with sever
psychopathology: Relations with caregiver mood*. Unpublished doctoral
dissertation, University of Rhode Island, Kingston, Rhode Island, United States.
- Bandura, A., Ross, D., & Ross, S. A. (1961). Transmission of aggression through imitation of
aggressive models. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 63, 575-82.
- Bandura, A. (1978). Social learning theory of aggression. *Journal of Communication*, 28(3), 12-
29.
- Berlin, L. J., Ispa, J. M., Fine, M. A., Malone, P. S., Brooks-Gunn, J., Brady-Smith, C.,... Bai, Y.
(2009). Correlates and consequences of spanking and verbal punishment for
low-income white, African American, and Mexican American toddlers. *Child
Development*, 80(5), 1403-1420.
- Bostow, D. E., & Bailey, J. B. (1969). Modification of severe disruptive and aggressive behavior
using brief timeout and reinforcement procedures. *Journal of Applied Behavior
Analysis*, 2, 31-37.

- Broidy, L. M., Tremblay, R. E., Brame, B., Fergusson, D., Horwood, J. L., Laird, R.,... Vitaro, F. (2003). Developmental trajectories of childhood disruptive behaviors and adolescent delinquency: A six-site, cross-national study. *Developmental Psychology, 39*(2), 222–245.
- Cote, S. M., Vaillancourt, T., LeBlanc, J. C., Nagin, D. S., & Tremblay, R. E. (2006). The development of physical aggression from toddlerhood to pre-adolescence: A nationwide longitudinal study of canadian children. *Journal of Abnormal Child Psychology, 34*(1), 71-85.
- Coyne, S. M., Archer, J., & Eslea, M. (2004). Cruel intentions on television and in real life: Can viewing indirect aggression increase viewers' subsequent indirect aggression. *Journal Experimental Child Psychology, 88*, 234–253.
- Crick, N. R., Casas, J. F., & Mosher, M. (1997). Relational and overt aggression in preschool. *Department of Psychology, 33*, 579-587.
- Farmer, C. A., & Aman, M. G. (2009). Development of the children's scale of hostility and aggression: Reactive/proactive (C-SHARP). *Research in Developmental Disabilities, 30*, 1155-1167.
- Fields, S. A., & MaNamara, J. R. (2003). The prevention of child and adolescent violence: A review. *Aggression and Violence Behavior, 8*, 61-91.
- Forehand, R., Roberts, M. W., Doleys, D. M., Hobbs, S. A., & Resick, P. A. (1976). An examination of disciplinary procedures with children. *Journal of Experimental Child Psychology, 21*(1), 109–120.
- Huijbregts, S. C. J., Se' guin, J. R., Zoccolillo, M., Boivin, M., & Tremblay, R. E. (2008). Maternal prenatal smoking, parental antisocial behavior, and early childhood physical aggression. *Developmental Psychopathology Journal, 20*(2), 437–453.
- Keenan, K. (2012). Development of physical aggression from early childhood to adulthood. *Encyclopedia on Early Childhood Development, 5*, 1-5.
- Kim, M.-J., Doh, H.-S., Hong, J. S., & Choi, M.-K. (2011). Social skill training and parent education programs for aggressive preschoolers and their parents in South Korea. *Children and Youth Services Review, 33*, 838-845.

- Ladd, G. W., & Troop-Gordon, W. (2003). The role of chronic peer difficulties in the development of children's psychological adjustment problems. *Child Development, 74*(5), 1344–1367.
- Lochman, J. E., Boxmeyer, C., Powell, N., & Jimenez-Camargo, A. (2012). Effective daycare-kindergarten interventions to prevent chronic aggression. *Encyclopedia on Early Childhood Development, 7*, 1-8.
- Mace, F. C., Page, T. J., Ivancic, M. T., & O'Brien, S. (1986). Effectiveness of brief time-out and without contingent delay: A comparative analysis. *Journal of Applied Behavior Analysis, 19*(1), 79–86.
- Martins, N. (2013). Televised relational and physical aggression and children's hostile intent attributions. *Journal of Experimental Child Psychology, 6*(5), 1-8.
- Maughan, B., Taylor, A., Caspi, A., & Moffit, T. E. (2004). Prenatal smoking and early childhood conduct problems: Testing genetic and environmental explanations of the association. *Archives of General Psychiatry, 61*(8), 36-43.
- Meysamie, A., Ghalehtaki, R., Ghazanfari, A., Daneshvar-fard, M., & Mohammadi, M. R. (2013). Prevalence and associated factors of physical, verbal and relational aggression among Iranian preschoolers. *Iran Journal of Psychiatry, 8*(3), 138-144.
- Ostrov, J. M., Massetti, G. M., Stauffacher, K., Godleski, S. A., Hart, Katie, C., Karch, K. M.,... Ries, E. E. (2009). An intervention for relational and physical aggression in early childhood: A preliminary study. *Early Childhood Research Quarterly, 24*, 15–28.
- Pearl, E. S. (2009). Parent management training for reducing oppositional and aggressive behavior in preschoolers. *Aggression and Violent Behavior, 14*, 295–305.
- Potegal, M., & Davidson, R. J. (2003). Temper tantrums in young children: 1. behavioral composition. *Developmental and Behavioral Pediatrics, 24*(3), 140-147.
- Ritz, M., Temeyer, A. N., Davis, D., & Green, J. (2014). Behavior management in preschool classrooms: Insights revealed through systematic observation and interview. *Psychology in The Schools, 51*(2), 181-197.

- Sakimura, J. N., Dang, M. T., Ballard, K. B., & Hansen, R. L. (2008). Cognitive and temperament clusters in 3- to 5-year-old children with aggressive behavior. *The Journal of School Health, 78*(1), 38-45.
- Sim, M. G., Wain, T., & Khong, E. (2011). Aggressive behaviour prevention and management in the general practice environment. *Australian Family Physician, 40*(11), 866-872.
- Steuer, F. B., Applefield, J. M., & Smith, R. (1971). Televised aggression and the interpersonal aggression of preschool children. *Journal of Experimental Child Psychology, 11*(3), 442-447.
- Thomas, A., & Chess, S. (1990). *9 Temperament traits 3 temperament types*. Retrieved from <http://www.earlylearningcoalitionsarasota.org/forms/2011/intentionalteaching/9%20Temperament%20Traits,%203%20Temperament%20Types.pdf>
- Tremblay, R. E. (2002). Prevention of injury by early socialization of aggressive behavior. *Injury Prevention, 8*(5), 17-21.
- Tremblay, R. E. (2008). Understanding development and prevention of chronic physical aggression: Towards experimental epigenetic studies. *Philosophical transactions of The Royal Society, 363*, 2613-2622.
- Tremblay, R. E. (2012a). Aggression synthesis. *Encyclopedia on Early Childhood Development, 2*, 1-5.
- Tremblay, R. E. (2012b). The development of physical aggression. *Encyclopedia on Early Childhood Development, 2*(1), 1-5.
- Tremblay, R. E., Gervais, J., & Petitclerc, A. (2008). *Early learning prevents youth violence*. Retrieved from http://www.excellence-earlychildhood.ca/documents/tremblay_aggressionreport_ang.pdf
- Tremblay, R. E., Nagin, D. S., Se'guin, J. R., Zoccolillo, M., Zelazo, P. D., Boivin, M., & Japel, C. (2004). Physical aggression during early childhood: Trajectories and predictors. *Pediatrics, 114*(1), 43-50.
- Turner H. S., & Watson T. S. (1999). Consultant's guide for the use of time-out in the preschool and elementary classroom. *Psychology in The Schools, 36*(2), 135-148.

Valles, N. (2012). *The moderating role of child temperament in the relation between harsh and deficient parenting and child aggressive behaviors*. Unpublished doctoral dissertation, The University of Iowa, Iowa City, Iowa, United States.

Waddell, N. (2012). *Childhood factors affecting aggressive behaviors*. Unpublished master's thesis, East Tennessee State University, Johnson City, Tennessee, United States.

Yamane, T. (1976). *Statistic: An introductory analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

คำนวณจากสถิติผู้ดูแลเด็กปฐมวัยที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2558 จำนวน 395 ราย โดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane, 1976) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 นำมาเข้าสมการเพื่อคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

นำมาเข้าสมการจะได้

$$\begin{aligned} n &= \frac{395}{1 + 395(0.05)^2} \\ &= 199 \end{aligned}$$

จากการแทนค่าในสูตรคำนวณพบว่าในการวิจัยครั้งนี้ต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง 199 ราย

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าว
และการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

แบบสอบถามชุดที่

คำชี้แจง

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากท่านให้ตอบคำถามตามความเป็นจริง

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 7 หน้า ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแล จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย
จำนวน 31 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดย
ผู้ดูแล จำนวน 20 ข้อ ขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแล

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง และเติมข้อมูลลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวผู้ดูแล

1. เพศ 1. หญิง
 2. ชาย

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา 1. มัธยมศึกษาตอนต้น
 2. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
 3. อนุปริญญา/ปวส.
 4.ปริญญาตรี
สาขาวิชา 1. การศึกษาปฐมวัย
 2. อื่นๆ ระบุ.....
 5. สูงกว่าปริญญาตรี ระบุสาขาวิชา.....

4. สถานภาพสมรส 1. โสด
 2. สมรส
 3. หย่าร้าง/แยกกันอยู่

5. การมีบุตร 1. ไม่มี
 2. มี จำนวน.....คน
อายุบุตรคนที่ 1.....ปี
คนที่ 2.....ปี
คนที่ 3.....ปี

.....
.....

6. ประสบการณ์ปฏิบัติงานเป็นผู้ดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....ปี.....เดือน

7. ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1. ครูผู้ดูแลเด็ก
 2. ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

8. ประสบการณ์การอบรมในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา

1. ไม่เคยอบรม

2. เคยอบรม

เรื่องที่อบรม

1. เกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กและการดูแลเด็ก จำนวน.....ครั้ง

2. เรื่องอื่นๆ จำนวน.....ครั้ง

ระบุ.....

.....
.....

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบสอบถามการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยนี้สร้างขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยในความดูแลของท่าน ให้ท่านตอบว่าในรอบ 2 เดือนที่ผ่านมา มีการพบเห็นพฤติกรรมในข้อเหล่านี้หรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริง และในข้อที่ตอบว่า "มี" จะมีระดับคะแนน 3 ระดับ ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุดเพียงช่องเดียวและกรุณาตอบทุกข้อ การเลือกตอบให้พิจารณาดังนี้

- 1 หมายถึง ท่านพบเห็นพฤติกรรมตามข้อความนั้นในเด็กที่ท่านดูแลบางวัน
- 2 หมายถึง ท่านพบเห็นพฤติกรรมตามข้อความนั้นในเด็กที่ท่านดูแลเกือบทุกวัน
- 3 หมายถึง ท่านพบเห็นพฤติกรรมตามข้อความนั้นในเด็กที่ท่านดูแลทุกวัน

ข้อ	พฤติกรรม	ไม่พบ	พบ	ความถี่ของการพบเห็นพฤติกรรม			หมายเหตุ
				1	2	3	
	พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย						
	ทำร้ายตนเอง						
1.	เม้มปาก/กัดริมฝีปากตัวเอง/แสดงท่าทางไม่พอใจ	☐	☐				
2	กัดฟัน/กัดตัวเอง	☐	☐				
3	ดึงผมตัวเอง/ข่วนหน้าตัวเอง	☐	☐				
	.						
	.						
	.						
	ทำร้ายผู้อื่น						
7	ตี/ทุบ	☐	☐				

ข้อ	พฤติกรรม	ไม่พบ	พบ	ความถี่ของการพบเห็นพฤติกรรม			หมายเหตุ
				1	2	3	
8	เตะ/กระทืบ	☐	☐				
9	กัด	☐	☐				
	.						
	.						
	.						
	ทำลายสิ่งของ						
16	ขว้างปา	☐	☐				
17	ทุบ	☐	☐				
18	โยน	☐	☐				
	.						
	.						
	.						
	พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา						
21	พูดคำหยาบคาย	☐	☐				
22	พูดข่มขู่/บังคับผู้อื่น	☐	☐				
23	พูดล้อเลียนผู้อื่น	☐	☐				
	.						
	.						
	.						
30	กรี๊ดร้องเมื่อไม่พอใจ	☐	☐				

31. พฤติกรรมก้าวร้าวอื่นๆที่ท่านเคยพบเห็น.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง แบบสอบถามการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยนี้สร้างขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยของผู้ดูแล มีระดับคะแนน 3 ระดับ ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติจริงมากที่สุดเพียงช่องเดียวและกรุณาตอบทุกข้อ การเลือกตอบให้พิจารณาดังนี้

- ไม่เคยปฏิบัติ หมายถึง ท่านไม่เคยมีพฤติกรรมหรือกระทำตามข้อความนั้นเลย
- ปฏิบัติบางครั้ง หมายถึง ท่านมีพฤติกรรมหรือกระทำตามข้อความนั้นนานๆครั้ง
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง หมายถึง ท่านมีพฤติกรรมหรือกระทำตามข้อความนั้นสม่ำเสมอ

ข้อ	พฤติกรรมของผู้ดูแล	ระดับการปฏิบัติ		
		ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติบางครั้ง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
1.	ท่านยุติพฤติกรรมก้าวร้าวเด็ก โดยการแยกเด็กออกมาจากสถานการณ์			
2.	จัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการให้อภัย การขอโทษ การช่วยเหลือผู้อื่น ความเมตตากรุณา และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ผ่านการเล่นิทาน			
3.	ท่านให้ของรางวัล เมื่อเด็กสามารถยับยั้งพฤติกรรมก้าวร้าวได้ เช่น คะแนน แต้มดาว ขนม เป็นต้น			
	. . . . . .			
19.	ท่านยุติพฤติกรรมก้าวร้าวเด็ก โดยการออกคำสั่งให้เด็กยุติพฤติกรรม			

20. ท่านมีวิธีอื่นๆที่ปฏิบัติเมื่อเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวหรือไม่ อย่างไร .....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ก
ใบพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่องการสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย
โดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ดิฉัน นางสาวสุมณฑา หีมทอง นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กำลังทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมี ผศ.ดร. วันชนิ วิรุพหพันธ์ และ ดร. พิสมัย วัฒนสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ วัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการ พฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยโดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ท่านจัดอยู่ในกลุ่มที่ต้องการ ศึกษาที่ถูกเลือกเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งท่านจะได้ทำการตอบ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยและ แบบสอบถามการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัยที่อยู่ในความรับผิดชอบดูแลของท่าน

หากท่านเข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้

1. ผลจากการศึกษาวิจัยนี้จะไม่มีประโยชน์ต่อท่านโดยตรง แต่จะมีประโยชน์ในการเป็น ข้อมูลศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการจัดการพฤติกรรม ก้าวร้าวในเด็กกลุ่มนี้โดยผู้ดูแล และเป็นแนวทางในการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย เพื่อ ป้องกันไม่ให้เด็กปฐมวัยเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวและมีพฤติกรรมก้าวร้าวติดตัวไปก่อปัญหาในวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ในอนาคต

2. ข้อมูลที่ได้จากท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ โดยจะถูกระบุโดยรหัสตัวเลข ไม่มีการ ระบุชื่อหรือที่อยู่ของท่าน ข้อมูลที่ได้จะถูกนำเสนอในภาพรวมเป็นกลุ่มเท่านั้น จะไม่มีการนำเสนอ เป็นรายบุคคล

3. การตัดสินใจของท่านในการที่จะเข้าร่วมการศึกษาครั้งนี้หรือไม่นั้นจะไม่มีผลกระทบ ใดๆต่อตัวท่านแต่อย่างใด

4. หากท่านเข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้และเกิดการเปลี่ยนใจในภายหลัง ท่านมีสิทธิ์ที่จะขอ ถอนตัวออกจากการเข้าร่วมการศึกษาได้ตลอดเวลาโดยไม่มีข้อแม้ใดๆ

5. หากท่านมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยยินดีจะตอบข้อซักถามของท่าน โดยท่านสามารถติดต่อผู้วิจัยได้ตลอดเวลาที่เบอร์โทรศัพท์ 0954145293

หากท่านมีความยินดีและประสงค์ที่จะเข้าร่วมการวิจัยกรุณาลงนามไว้เป็นหลักฐาน ท่านสามารถลงนามในข้อความข้างทำยนี้ ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ลงชื่อ.....ผู้เข้าร่วมวิจัย

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงชื่อ.....ผู้วิจัย

(นางสาวสุนงษา หิมทอง)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก ง
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงด้านเนื้อหาของแบบสอบถามการพบเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวและการจัดการพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. อาจารย์ นายแพทย์ เทอดพงษ์ ทองศรีราช	หน่วยพัฒนาการเด็ก ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยะนุช จิตตมุนท์	ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. คุณสมจิต เกียรติวัฒนเจริญ	หน่วยสาธิตการสร้างเสริมสุขภาพเด็กเล็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางสาวสุนงา หีมทอง

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5510420016

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
พยาบาลศาสตรบัณฑิต	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี	2551

ตำแหน่งสถานที่ทำงาน

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น

สถานที่ทำงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี